

M

1663

ANUARUL

SOCIETĂȚII LITERARE
„GR. ALEXANDRESCU“
A ELEVILOR DE CURS SUPERIOR DIN
LICEUL „UNIREA“ DIN FOCȘANI
ANUL ȘCOLAR 1930-1931

Nr. 2

FOCȘANI
TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA VASILE NANU
1931

~~82-058(06)u B^a~~
~~A.64~~

ANUARUL

SOCIETĂȚII LITERARE „GR. ALEXANDRESCU“

A ELEVILOR DE CURS SUPERIOR DIN
LICEUL B „UNIREA“ DIN FOCSANI

Nr. 2

ANUL SCOLAR 1930-1931

Republiea Populară Română

63785-12-1-1000

Nr. 2237
1955 Lunc Aug 18

EDGSAN

TIPOGRAFIA SI LIBRĂRIA VASILE NANI

1931

CÎTEVA LĂMURIRI

După un interval de mai mulți ani, Societatea literară „Gr. Alexandrescu“, fondată la anul 1898, cu începere dela 26 oct. 1929 iși ieș din nou ființă, de data aceasta luind parte la ședințe numai elevii liceului de băieți „Unirea“ din Focșani.

Odată cu anul 1930, Societatea se bifurcă, cu ședințe separate ale liceului A și ale liceului B. S'a continuat buna tradiție a Societății, urmărindu-se și scopul de a se da prilej trebuincios elevilor din ultimele clase de liceu, la șezătorile organizate, să desvolte comunicări, dări de seamă, diferite observațiuni cu privire la cărțile cetite și să expună liber disertațiile lor.

Pe lîngă aceasta, la asemenea șezători publice, s'au prevăzut recitări de poezii, alcătuiri de coruri precum și muzică instrumentală. În vederea îndeplinirii unei acțiuni complete din școală, s'a hotărît ținerea la biserică și de ședințe cu caracter religios: cu predici ocazionale, coruri și rugăciuni.

Șezătorile din amfiteatrul liceului au fost urmărite de către elevii ciclului superior al liceului. Durata unei ședințe a variat între un ceas jumătate pînă la două ceasuri.

Dela 2 noiembrie 1930, Societatea și-a continuat lucrul său în tot timpul anului școlar pînă la 24 mai 1931, cînd ședințele au fost închise.

G. DIMITRIU

Profesor

SITUATIA GENERALA A SOCIETATII¹⁾

REGULAMENTUL SEDINTELOR

a) Sedințele vor fi odată la 2 săptămâni²⁾.

b) Lucrările sedinței constau din : o disertație ținută de un profesor sau de un elev ; comunicări sau rezumate din cărți cefite ; lecturi sau recitări din opere a căror valoare este cunoscută sau care prezintă vre-un interes cultural ori ocazional și, eventual, muzică. Se pot admite, după aprecierea președintelui, și recitări sau lecturi de compozиii beletristice școlărești, cind ele nu sunt lipsite de oarecare calități. Pe cît va fi cu puțință se va păstra unitate de subiect, în ceea ce privește programul unei sedințe.

c) Lucrările elevilor vor fi înaintate președintelui sau profesorilor indicați pentru aceasta, ei vor comunica rezultatul autorilor respectivi.

d) Membrii Societății au dreptul să ia parte în sedințele plenare, la discuția condusă de președinte sau de un alt profesor, a lucrărilor ce aparțin colegilor lor.

e) Subiectele lucrărilor odată anunțate³⁾, este de dorit ca membrii Societății, care vroesc să ia parte la discuție, să le studieze atât cît le stă în puțință.

f) Fiecare din persoanele care au adus o contribuție la execuțarea programului unei sedințe, va prezenta unuia din secretarii Societății, rezultatul celor rostit. Darea de seamă a lucrărilor expuse, revăzută de președinte, va fi consensuată pe rînd de secretari în registrul de procese=verbale, care se vor cefi, discuta și aproba la începutul fiecărei sedințe.

g) Toți elevii, membri în comitet au îndatorirea de a servi de pildă și îndemn celorlalți membri, pentru îndeplinirea scopurilor ce societatea și-a propus.

h) Cei trei membri în comitet și unul din secretari, care nu e ocupat în sedință respectivă, vor fi însărcinați cu întreg controlul sălii și să supravegheze bunul mers al lucrărilor în timpul sedințelor de duminică. Ca sanctiuni pentru abaterile dela statutele Societății și dela regulamentele sedințelor și ale bibliotecii, se hotărăște a se aplica membrilor care se fac vinovați de asemenea abateri, fie eliminarea dela 2 sau dela toate sedințele Societății, fie amenzi de cîte 5 lei. Casierul va elibera chitanțe în schimbul sumelor achitate și aceste sume se vor vîrsa la avereia Societății sau a bibliotecii.

REGULAMENTUL BIBLIOTECEI SOCIETATII

1) Toți membrii Societății pot folosi biblioteca, în schimbul cotizației lunare.

1) Vezi Anuarul Societății literare „Gr. Alexandrescu“ Nr. 4 din 1923.

2) Anul acesta sedințele s-au ținut de obicei duminică dimineață, dela orele 10.

3) Cu o zi înainte de tinerea sedinței, se afișează programul.

2) Cotizația pentru bibliotecă este de **5 lei** pe lună.

3) Membrii Societății pot căpăta cărți cu împrumut odată pe săptămînă, **pînă de cel mult o săptămînă și anume** cîte două volume cel mult de fiecare.

4) Dacă vre-un cetitor strică sau murdărește cărările ori lucrările bibliotecă ori nu aduce volumele împrumutate la vreme, este pedepsit cu amendă, cu înțelegerea de a mai folosi în orice mod biblioteca, iar în cazuri mai grave de distrugere, sustragere, substituire de cărți și obiecte, pe lîngă pedeapsa de mai sus se va cere autorității școlare și aplicarea unei pedepse disciplinare, severe și exemplare; și într'un caz și într'altul biblioteca va fi despăgubită de vinovat.

5) Un registru-catalog după numele autorilor pe alfabet, e pus la dispozitiv pentru consultare, în zilele și orele cînd biblioteca e deschisă.

6) Biblioteca se întreține din fondul adunat prin cotizațiile celor ce o se vorbești, din donațiuni și eventual din serbări, din publicații etc.

7) Cu aplicarea acestui regulament sunt însărcinați comitetul Societății genere, casierul și bibliotecarul cu ajutorul lui, în special.

BIBLIOTECA Societății literare „Gr. Alexandrescu” s'a deschis în același an la 18 oct. 1930 și a funcționat pînă la 16 mai 1931. S'a consultat în acest timp **1650** volume și **139** reviste.

In ziua **24 iulie** 1930, această bibliotecă poseda 3416 numere, iar în ziua de **1 iulie** 1931 se găsiau **3549** de numere.

S'a adăugat deci **133** numere, volume cumpărate și donate.

Din cotizațiile elevilor s'a cumpărat în acest an **93** vol. Pentru volume cumpărate se găsesc facturi numerotate în dosarele bibliotecei¹⁾.

ŞEDINȚELE SOCIETĂȚII

S'a ținut în acest an școlar **12** ședințe, în Amfiteatrul liceului. Nu s'a ținut ședințe pe vremea vacanței de Crăciun și a celei de Paște.

Cea dintâi ședință s'a ținut în ziua de **2 noiembrie** 1930, iar cea din urmă din acest an școlar în ziua de **24 mai** 1931.

MEMBRII SOCIETĂȚII

Inscrierea în Societate este obligatorie pentru elevii din ultimele 2 clase de curs superior și facultativă pentru ceilalți; elevii însă odată înscrîși sunt ținuți să frecventeze regulat ședințele, în caz contrar ei nu mai sunt socotiti ca membri ai Societății. La sfîrșitul anului școlar, după retragerea din școală a unora din elevi înscrîși, și după eliminarea altora, numărul total a fost de **123**.

Numărul celor ce au asistat la ședințe a variat.

Au frecventat foarte regulat ședințele din anul acesta, următorii membri:
Elevii cl. VII B: Aschenazi S., Bogdan Gh., Frunzescu Al., Grobniță N., Paiu L., Pantzer H., Popovici N., Romașcan I. și Teodorașcu N.

Cl. VI B: Avasilcăi V., Bacalu H., Borcea Corneliu, Chilian T., Cristescu S., Missir A., Oprea C., Teodorașcu C., Zilișteanu I. și Ionescu M.

Cl. V B: Aschenazi H., Boiu D.-fru, Carp G., Dragomirescu T., Gheorghiu Virgil, Iancovici M., Kendler P., Militaru G. și Șerbănescu T.

Cl. IV B: Ionescu Gh.

LUCRĂRILE SOCIETĂȚII

In cursul acestui an s'a ținut următoarele disertații:

1) Vezi bilanțul Societății pe acest an.

Elevii : *Avasilcăi V.* din cl. VI B. — Reflecții pesimiste în poezia lui M. Eminescu (Pr. v. Nr. 7). *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Opera critică a lui Titu L. Maiorescu (Pr. v. Nr. 6). *Burlă I.* din cl. VII B. — Importanța operei științifice a lui Bogdan P. Hașdeu (Pr. v. Nr. 8). *Cornescu Ion* din cl. VI B. — Evoluția nuvelei istorice române (Pr. v. Nr. 3). *Frunzescu Al.* din cl. VII B. — Dragostea de viață ca fond în poezia noastră lirică populară (Pr. v. Nr. 2). Influențele străine în poezia lui M. Eminescu (Pr. v. Nr. 10). *Gaftă Ion* din cl. VII B. — Romanul istoric a lui Ion Slavici (Pr. v. Nr. 11). *Ifrim G.* din cl. VI B. — Rolul național și educativ al operei lui Gh. Coșbuc (Pr. v. Nr. 9). *Missir Anton* din cl. VI B. — Sentimentul religios în poezia modernă română (Pr. v. Nr. 4). *Tigăeru St.* din cl. VII B. — Sentimentul patriotic în opera lui V. Alexandri (Pr. v. Nr. 12).

Comunicări, recenzii, sări de seamă, cuvinte ocasionale, lecturi. D-l profesor G. Dimitriu : Cuvântare în ședința de deschidere (Pr. v. Nr. 1); M. Sadoveanu (Pr. v. Nr. 2); Cuvînt de încheiere (Pr. v. Nr. 12).

Elevii : *Ionescu T.* din cl. VII B. — Dare de seamă asupra felului cum s'a manifestat Societatea și biblioteca în anul școlar 1929-1930 (Pr. v. Nr. 1); *Mandea T.* din cl. VII B. — revista „Boabe de grâu“ Nr. 1-7 (Pr. v. Nr. 1), „Dragomirna“ de V. Eftimiu (Pr. v. Nr. 8); *Cristea I.* din cl. VII B. — Scrisorile și Convobirile economice ale lui I. Ghica (Pr. v. Nr. 5); *Chilian Toma* din cl. VI B. — Latinitatea limbii noastre (Pr. v. Nr. 7); *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Lectură din Cezar Papacostea rev. Cuvîntul nostru (Pr. v. Nr. 7); *Horăscu N.* din cl. VII B. — „Comorile regelui Dromichet“ de Cezar Petrescu (Pr. v. Nr. 12); *Bogdan Gh.* din cl. VII B. — Cîteva cuvinte în cea din urmă ședință (Pr. v. Nr. 12); *Frunzescu Al.* din cl. VII B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12); *Tigăeru St.* din cl. VII B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12); *Missir Anton* din cl. VI B. — Cuvînt de mulțumire (Pr. v. Nr. 12).

Recitări. — Elevii : *Georgescu St.* cl. IV B (Pr. v. 7, 11, 12); *Ionescu G.* cl. IV B (Pr. v. 7, 11); *Zamfir Atanasie* cl. IV B (Pr. v. 2); *Bergher A.* cl. VI B (Pr. v. 3); *Gaftă I.* cl. VII B (Pr. v. 6); *Frunzescu Al.* cl. VII B (Pr. v. 6, 7).

Observații asupra disertațiilor desvoltate de elevi. D-l profesor G. Dimitriu (ședințele 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12); elevii : din cl. V B — *Svoronos Andrei* (șed. 4, 7); *Serbănescu T.* (șed. 7); din cl. VI B — *Oprea C.* (șed. 2); *Vlădescu A.* (șed. 3); *Cornescu I.* (șed. 4, 7, 9); *Avasilcăi V.* (șed. 4, 10); *Missir Anton* (șed. 6, 7, 8); din cl. VII B — *Ionescu T.* (șed. 2, 4, 8); *Mandea T.* (șed. 2, 6, 9); *Aschenazi S.* (șed. 3); *Frunzescu Al.* (șed. 3, 4, 6, 9, 12); *Pantzer H.* (șed. 3, 4, 7, 9); *Tigăeru St.* (șed. 3, 11); *Gheorghioiu Gh.* (șed. 3); *Bogdan Gh.* (șed. 3, 7, 8, 10, 12); *Vasiliu M.* (șed. 4); *Burlă I.* (șed. 4); *Gaftă I.* (șed. 8).

ANUARUL SOCIETĂȚII pe acest an școlar, imprimat în 400 exemplare, a costat suma de lei plătită din cotizațiile lunare ale membrilor.

BILANȚUL SOCIETĂȚII pe anul 1930—1931

SPECIFICARI	Incasări		Cheltueli	
	Lei	B.	Lei	B.
Incasări				
Suma provenită din cotizațiile membrilor	7880			
" provenită din amenzi	15			
" prov. din vînzare a 40 Nr. „Cuget clar“	120			
" donată de comisiunea ex. de admit. (iunie)	2363			
" prov. din vînzarea a 40 Anuar	800			
Excedent din anul 1929—1930	2300			
			13478	
Cheltueli				
1 volum și 11 rev. — Nota Nr. 1		97		
1 telegramă recipisa Nr. 2		94		
1 vol. p. bibliotecă chit. Nr. 3		90		
1 rev. " " " " 4		80		
1 scrisoare recomandată recip. Nr. 5		19		
1 vol. p. bibliotecă Nota Nr. 6		67		
2 " " " " 7		116		
2 " " " recipisa Nr. 8		255		
20 v. și rev. p. bibliotecă Factura Nr. 9		1348		
34 " " " " 10		3124		
Diferite furnituri p. bibl. și Soc. Fact. Nr. 11		431		
1 vol. p. bibliotecă Nota Nr. 12		81		
1 rev. " " " 13		27		
1 vol. " " " 14		360		
1 rev. " " " 15		27		
Accont p. tip. Anuarului 1930—1931 Nr. 16		2000		
18 v. și rev. p. bibliotecă Factura Nr. 17		1561		
		9777		

Casier (ss) I. C. Kivu

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul de verificare a Societății literare „Gr. Alexandrescu“, luând în seamă procesele=verbale anterioare și verificind chitanțele și piesele justificative, am constatat că s'a încasat pentru Societate și bibliotecă, în decursul anului școlar 1930—1931, suma de 13478 lei.

Din această sumă s'au cheltuit 9777 lei pentru Societate și bibliotecă. Din excedent, suma de 2300 lei se află depusă la Banca „Economia“ din Focșani, iar restul de 1401 lei rămîne fond disponibil.

Am încheiat prezentul spre regulă.

Semnăți: Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comisia de verificare: G. Bogdan, N. Teodorașcu, Tr. Hamel, Al. Frunzescu și T. Ionescu.

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul conducător al Societății literare „Gr. Alexandrescu”, am hotărât scoaterea unui Anuar al Societății pe anul școlar 1930—1931, care să cuprindă situația generală a Societății literare, dările de seamă despre ședințele Societății, cit și cîteva din cele mai bune lucrări ale membrilor din cele 2 secțiuni ale Societății.

Drept care s'a încheiat procesul-verbal.

Semnăți:

Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comitetul: G. Bogdan, Al. Frunzescu, T. Ionescu, Corneliu Borcea, C. Oprea, T. Șerbănescu și N. Teodorașcu.

Proces verbal din 14 iulie 1931

Subsemnații membri ce alcătuim comitetul Societății literare, hotărîm ca suma de lei 1401 rămasă în cassă să fie întrebuințată în întregime pentru tipărirea Anuarului Societății pe anul școlar 1930—1931.

Semnăți:

Președinte, prof. G. Dimitriu.

Comitetul: G. Bogdan, Al. Frunzescu, N. Teodorașcu, T. Ionescu, Corn. Borcea, C. Oprea, T. Șerbănescu.

DAREA DE SEAMĂ DESPRE ŞEDINȚELE SOCIETĂȚII

PROCES VERBAL DIN 2 NOEMVRE 1930

D-l profesor G. Dimitriu, președintele Societății, rostește următoarele :

„La deschiderea acestei ședințe, cu care se reîncepe, în anul acesta școlar, munca Societății „Cir. Alexandrescu“, cu clasele B ale ciclului superior de liceu, cel dintâi gînd să fie îndreptat către Regele Carol al II-lea, arătînd că păstrăm credința și dragostea către Tronul țării.

Suntem crescuți în sentimentul de jertfă și de cinstire, la înțelepciunea sfaturilor celor doi mari înaintași Carol I și Ferdinand I, întregitori de hotare, — și de aceea cu o nestrămutată iubire să ne simțim strînsi în jurul Tronului. Regele Carol al II-lea a dat dovedă, dela venirea Lui în țară, că urmărește binele și propășirea supușilor Săi. La deschiderea Universității din Cluj, o podoabă a învățămîntului nostru superior, cît și la ultimele manevre regale, prin cuvinte frumoase a arătat Țării, că voește să introducă mijloace noi pentru ridicarea prestigiului nostru, oarecum scoborît dela războiu încoace.

Și, în adevărt, numai prin muncă și stăruință vom ajunge un popor mare, vindecat de toate relele ce ne bîntue. Sunt atîtea exemple, atîția oameni cari spun în mod deslușit, ce trebuie să facem.

Zi de zi se propagă dezaggregarea. Dezaggregarea a început să se întîndă și jos, după ce, mai înainte, se cuibărise părunzător în pătura de sus. Aceasta vine de acolo că se cam uită rostul școalei, că ea nu e luată în seamă și nici binefacerile ei nu se mai simt. „Munca salvatoare nu e susținută“, zice d. I. Simionescu. Cu toate acestea, să căutăm în școală să susținem munca, să deprindă elevii noștri să muncească și în zile de sărbătoare ca și în cele de lucru ; învățul muncii să le fie lor o a doua natură.

„Toată speranța o mai avem în generația fină, care acum se ridică“, a zis d-l S. Mehedinți, în documentata sa conferință finită în toamna această, la teatrul „Maior Pastia“ din localitate.

D-l Lucien Romier, scriitor și vestit conferențiar parisian, a vorbit la București, destul de convingător, fără politețea pariziană, cu care eram învățați. D-sa ne-a pus în față mare parte din lipsurile noastre :¹⁾

1) Clasa noastră țărănească este lipsită de alimentație. De fapt este așa : a) Țărăniminea română se hrănește foarte superficial. b) Nu știe să gătească o hrană bună. c) Vechea superstiție a posturilor este contrarie unei bune alimentații.

1) Neamul Romînesc, 1930 (Nr. 226--234).

2) Romînul, lipsit de îndrumare, lucrează pămîntul său, fără să fie seamă că produsele muncii lui se pot procura în alte țări cu un preț mult mai ieftin și într'un mod mult mai lesnicios. Pină și Negrii sunt recunoscuți că produc mai variat și mai ieftin decât noi.

3) Ne trebuie inițiativă, supraveghere și organizare.

4) Din cauza unei gospodării proaste, am pierdut toate debușurile noastre din străinătate.

5) Nu ne place munca.

6) Uimim pe toți prin ușurința noastră de imitare, rușinindu-ne de tot ce este al nostru.

D-l prof. Iorga, într'o călătorie făcută în Dobrogea veche și în ceea „nouă”, a strîns însemnări, publicate în ultimul timp în ziarul său „Neamul Romînesc”. Din acestea putem vedea că, dovada permanenței noastre în Dobrogea lui Mircea=cel=Bâtrân și a epocelor vechi greco=romane, cu nimic nu am scos=la iveală, din pricina lipsei de interes și a unei gospodării numai de fațadă. Romînul se găsește în acea regiune ca într'o țară străină. D=să mai susține că, prin excursiile școlare, se poate învăța mai bine decât din cărți, cum e obiceiul înrădăcinat la noi. În fiecare an, odată cu începerea vacanței, școlarul să umble din sat în sat, din fiuț în fiuț, dintr'o parte într'altele, numai astfel va cîștiga cunoștințe solide de istorie și geografie. La monumentul dela Adam=Clisi, Traian ar fi cel mai mare dintre toți profesorii de istorie veche. D-l Iorga este de părere ca educația tineretului să nu se facă numai din cefirea cărților neisbutite ale lui Tudor Arghezi sau din cercetarea criticilor d-lui E. Lovinescu; toată cartea cea bună a clasiciilor noștri trebuie studiată cu atenție și înțelegere“.

Mai departe d-l profesor G. Dimitriu spune că valurile aspre din trecut ca și cele de astăzi, să deștepte dragostea de muncă, deoarece numai munca ne va ajuta să trecem grelele vremuri ce amenință țara noastră.

Ca încheere, d-l Președinte expune planul de muncă pentru noul an școlar, necesar să fie știut din timp.

Elevul *Ionescu Teodor* din cl. VII B, bibliotecarul Societății, face o dare de seamă asupra felului cum s'a manifestat Societatea în anul trecut, apoi ațată modul cum va funcționa și în anul acesta.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B face o dare de seamă amănunțită, rezumînd conținutul mai multor studii din revista de cultură generală „Boabe de grîu”, redactată de d-l Em. Bucuța.

Se procedează, după aceea, la alegerea noului comitet de conducere a Societății pentru anul acesta și se hotărăște:

Vice-președinte: elevul Gh. Bogdan din cl. VII B, Bibliotecar: elevul *Ionescu Teodor* din cl. VII B, Secretari: elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B și *Borcea Corneliu* din cl. VI B și Cenzori: elevii *Teodorașcu N.* din cl. VII B, *Oprea C.* din cl. VI B și *Şerbănescu T.* din cl. V B.

Durata ședinței: două ceasuri.

Nr. 2

16 NOEMVRE 1930

După ce se anunță deschiderea ședinței, d-l Președinte, exprimă sentimente

tele de admirărie ale Societății pentru d-l Mihail Sadoveanu, sărbătorit de întreaga țară.

D-șa spune : „Societatea literară „Gr. Alexandrescu“ este datoare să amintească de marele eveniment demonstrativ, petrecut zilele trecute. S-a sărbătorit la București, la Iași și în alte localități, romancierul M. Sadoveanu, care a împlinit de curînd 50 de ani de viață. Pe Sadoveanu l-împus dela început descrierile lui minunate precum și felul cum povestește în nuvelele și romanele sale. Dragostea cu care privește sufletele necăjite de prin satele și firgușoarele moldoveniști, modul cum redă viața uitată și necunoscută, totuși atrăgătoare prin virtuțile între care această viață se sbuciumă, îl deosebesc de toți ceilalți scriitori. Opera sa *yastă prezintă o valoare literară în desvoltare*: Soimii, Vremuri de bejenie, Neamul Soimăreștilor, Venia o moară pe Siret, Zodia Cancerului. Odată cu sărbătorirea sa, a dat la lumină un nou roman „Baltagul“, foarte interesant prin tema desvoltată. În această operă literară, scriitorul ne înfățișează caracteristica vieții omului dela munte, — aspiră și ferită de orice atingere cu civilizația orașului; mai dovedește că omul dela țară are simțul mai real, mai complex, cu care el stă în legături tainice. Eroina romanului, Vitoria, vibrează în emoțiunea aşteptării soțului plecat cu alii doi tovarăși să-și vindă oile în părțile Dornei. Ea cetește ca dintr-o carte deschisă în tainele depărtării, și, ca și cum ar fi fost înzestrată cu al șaselea simț, — ghicește — omorul bărbatului său. Ajunge prin diferite terțipuri și meșteșugiri să găsiască urmele celui ucis, și dusă din instinct, înlocui ca și cîinele care o însoția, urmărește și pedepsește groaznic pe omoritorii: e o răzbunare după obiceiul pămîntului.

Un deosebit talent se vede în conceperea și tratarea romanului. Evocă cu simpatie pe răzeșul Nichifor Lipan și cu trăsături alese pe Vitoria. În acest roman, natura prezentă nu e descrisă în coloritul biruitor, cum ne-am deprins în celealte romane. În tot ce a scris, Sadoveanu proiectează mai mult viața românească de pe marginile Siretului, precum I. Agârbiceanu redă cu preocupări morale viața celor din Ardeal“.

Cu prilejul împlinirii vîrstei de 50 de ani și a peste 30 de ani de activitate rodnică literară, d-lui M. Sadoveanu i s-a trimis o telegramă din partea Societății literare „Gr. Alexandrescu“, având următorul cuprins: „Azi, 16 noiembrie 1930, înindu-se o ședință în vederea sărbătoririi d-v., Societatea literară „Gr. Alexandrescu“ a elevilor liceului „Unirea“ din Focșani, vă aduce prinosul ei de admirărie pentru întrcaga D-voastră activitate literară“.

La această comunicare, d-l Sadoveanu a răspuns printr-o scrisoare adresată d-lui Președinte al Societății.

Elevul Zamfir At. din cl. IV B recitează poezia „Codrilor“ a d-lui Corneliu Moldayanu. Urmează disertația elevului **Frunzescu Al.** din cl. VII B despre **Dragostea de viață ca fond în poezia lirică populară**.

După ce face analiza poeziei populare, arată cum ea ajunge izvorul de inspirație al poeșilor culti.

Se face o constatare asupra celor dinții culegători de poezie populară : pe ei nu îi interesează forma acestor producții ci mai mult fondul.

Apoi se arată că numai păstoritul a putut să fie ocupația proprie desvoltării unei asemenea poezii,

„Numai acela, a cărui ocupație era un continuu răgaz, a cărui viață era lipsită de frământări adânci, de sbuciumări prea dureroase, a cărui privire înconjură neșăpinită orizontul cu toate isvoarele și comorile de frumuseți sălbatice — numai el, pastorul priebeag — e poetul!“

Trece la examinarea stărilor sufletești ale poetului popular și se insistă asupra modului exteriorizării diferențelor sentimente. Spune că dorința de viață care are la bază o cugetare pozitivă, este destul de bine redată de artistul poporan. „Dorințele dă măsura înălțimii idealului noastru și hotărăsc sfera activității morale“, spune cugetătorul american Marden. Se demonstrează că sentimentul de jale, de dor, de suferință, toate au la bază dorința de viață mai bună. În versurile din „Doina“ (Colecția „Flori alese“ a d-lui O. Densușianu):

Pe unde trec cu dorul meu,
Plînge frunza pe pîrău.
Pe unde trec cu jalea mea,
Plînge iarba pe vilcea...

frecerea dela dor la jale se face pe nesimțite: cuvintele „a dori“ și „a jeli“ nu au un conținut contra-dictoriu. Dacă realizarea unei dorințe aduce după sine bucurie, apoi între dragoste de viață și bucurie, nu avem de cît un pas. Se trece la realizarea dorințelor, arătindu-se cum artistul poporan își arată dorința de viață. Mai citcază părerile d-lui G. Pascu și observările lui Barbu Delavrancea asupra poeziei noastre populare. Terminind, vorbitorul afirmă că Delavrancea pare mai apropiat de adevăr.

In autocritică, elevul Frunzescu Al. recunoaște cefirea greoai și pronunțarea greșită a unor cuvinte. Spune că nu este sigur, dacă ascultătorii au înțeles procesul psihologic al trecerii dela **durere la dorință de viață**.

Elevul Tonescu T. din cl. VII B relevă că în răducerea a fost mai mare decât cuprinsul și că a anunțat „Incheerea“ prin insuși titlul, cind aceasta se subîntelgea. Mai spune că vorbitorul face confuzie între noțiunea cuvântului „poporan“ și „popular“.

Elevul Oprea C. din cl. VI B găsește că autorul disertației a analizat „Doina“ și nu s'a mai ocupat de celelalte specii de poezie populară.

Elevul Mandea T. din cl. VII B relevă munca personală depusă de colegul său, prezintând o lucrare bine studiată.

Elevul Frunzescu Al. răspunzând obiecțiunilor ce i s-au adus, arată că, prin anunțarea „Incheere“ n'a făcut altceva decât să întregescă „planul“ contestat. Nu este o mare deosebire între noțiunea cuvântului „poporan“ și „popular“. Vorbind numai despre **doina**, nu s'a raportat decât la esența poeziei lirice populare.

D-l Președinte, după ce rezumează discuțiile și după ce arată părțile bune și părțile rele ale camarașilor elevului Frunzescu Al., spune, pe scurt, următoarele: „Călătorismul poeziei lirice populare se raportă mai mult la horele și la cîncele de veselie ale poporului. Cu toate acestea, dorul de viață triumfă și în celelalte feluri de poezii. „Doina“ nu este numai un cîntec de iubire sau poezia tristeței, ea exprimă și energia etnică a poporului nostru. „În **doina**, zice Delavrancea, s'a reșfrînt sufletul poporului român ca energie specifică, ca eroism al rassei, ca raftiune de a fi al unui neam milităresc“. Ceeace caracterizează poezia populară e inspirația simplă, cuprinzînd sentimente spontane fără de nici o pregătire susținută și fără emoționi puternice.

Subiectul a fost dat în legătură cu manualul de Limba română a d-lui C. Damianovici, pentru cl. V de liceu. Elevul Frunzescu Al. s'a conformat acestui

subiect și l-a aprofundat; numai că i-a dat cadrului poeziei populare o proporție prea vastă".

Durata ședinței: un ceas și patruzeci și cinci de minute.

Nr. 3

7 DECEMBRE 1930

La începutul ședinței, se cetește răspunsul primit de la d-l Mihail Sadoveanu :
19 noiembrie 1930, Copou-Iași

Sfimate d-le Dimitriu,

Vă rog să binevoiți a primi din parte-mi pe lîngă mulțamiri cordiale și delegația de a exprima foată dragostea mea finierilor prieteni din Societatea culturală „Gr. Alexandrescu”, care au avut o atit de delicată atențune față de un scriitor, prieten al lor. Să nădăduim că voi mai avea puțină să mă mai bucur un timp de asemenea răsplăti scumpe inimii mele.

Al domniei voastre, cu salutări cordiale.

(ss) Mihail Sadoveanu

Elevul *Bergher Avram* din cl. VI B recitează poezia „Cămin rămas de parte” de Nichifor Crainic.

Urmează disertația elevului **Cornescu I.** din cl. VI B despre **Evo-luția nuvelei istorice în literatura română**.

Ca pregătire, vorbitorul face cîteva constatări asupra literaturii noastre dela începutul veacului al XIX-lea, apoi trece la povestirea și analizarea celor 42 de istorioare din „O seamă de cuvinte” ale cronicarului I. Neculce. Se arată valoarea lui C. Negruzzii ca nuvelist istoric, cercetînd de aproape opera sa clasica „Al. Lăpușneanu”. Autorul disertației constată în nuvelă coloarea locală, prin amănuntele povestirii și prin limbă întrebunțată. Se vorbește și de „Sobieski și Români”, după care urmează citarea celor două nuvele: „Cîntec vechi” și „Riga Poloniei și Domnul Moldovei”, ale aceluiaș nuvelist. Se continuă cu povestirea nuvelelor neisbutite ale lui G. Asachi și se amintește și de încercarea nuvelistică a lui M. Kogălniceanu. Se trece, cu mai multe detalii, dela activitatea lui Al. Odobescu la nuvelele sale „Doamna Chiajna” și „Mihnea Vodă cel Rău”, sfîndu-se în relief fondul dar mai cu seamă forma lor deosebitoare. Se demonstrează că, prin calitățile de stil, prin frumusețea imaginilor și prin aducerea treptului la realitate, nuvelistul poate fi pus în al doilea rînd după C. Negruzzii. În treacăt, se vorbește de N. Gane și se dă foată atenția povestirilor din „Stejarul din Borzești”, „Domnița Ruxandra” și „Petru Rareș”. Autorul disertației mai numără printre nuvelele istorice „Călugărenii” lui C. Sandu-Aldea și „Vremuri de bejenie” a lui M. Sadoveanu.

Vorbitorul sfîrșește cu observarea că, în literatura din veacul al XIX-lea, proza clasică o găsim numai în nuvelele lui C. Negruzzii și Al. Odobescu.

Elevul *Aschenazi Simon* din cl. VII B spune că vorbitorul trebuia să se ocupe la început cu nuvelele slabe, scrise de G. Asachi, M. Kogălniceanu etc. și apoi să fi trecut la acele care prezintă o valoare literară. Are greșeli în ceeace privește înțelegerea unor expresiuni sau nu le pune la locul potrivit. Greșește atunci cind crede că românul este „cinic” în fața morții. Mai citează și alte interpretări greșite.

În privința fondului, elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B găsește că aprecierea nuvelei „Al. Lăpușneanu“ nu a fost completă. În nuvelă, C. Negrucci e un fin psiholog: eroul său principal, Al. Lăpușneanu, evită primejdia și îndreaptă toată ura multumii infuriate asupra lingușitorului și ficătilui Moțoc. Pe de altă parte, elevul Frunzescu Al. susține că vornicul Moțoc se conduce numai după politica machiavelică. Ca formă, găsește că vorbitorul a întrebuit în disertație un stil prolix și arc greșeli de limbă.

Elevul *Tigăeru St.* din cl. VII B spune că vorbitorul, prin cetirea sa repede, nu a putut fi urmărit în pasagiile interesante din disertație. Mai departe îi impută camaradului său că, înainte de introducere, a neglijat să arăte ce subiect tratează și nici nu a lămurit caracterul pervers al lui Al. Lăpușneanu.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B constată că planul lucrării nu a fost bine determinat; nu a precizat, aşa cum trebuia, firea Doamnei Ruxandra și a boierului Stroici din „Al. Lăpușneanu“.

Elevul *Gheorghioiu Gh.* din cl. VII B găsește că autorul disertației a trecut cu ușurință asupra caracterizării personajilor din nuvelele studiate și dă greșit localitatea unde a fost ucis Mihnea Vodă cel Rău.

Elevul *Vlădescu Al.* din cl. VI B laudă pe colegul său, pentru stăruința depusă, în stringerea materialului variat din lucrare.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B se ocupă de lungimea neproporționată a disertației. Mai arată că vorbitorul nu a dovedit superioritatea nuvelei lui C. Negrucci ci a făcut un bilanț de prisos al întregei activități a lui Al. Odobescu.

Răspunzind camarazilor săi, elevul *Cornescu I.* arată că a ținut seamă mai mult de planul unui studiu al d-lui prof. C. Damianovici din „Arta și literatură“. A trebuit să observe de aproape mai multe date pentru lămurirea evoluției nuvelei istorice.

D-l Președinte, la critica făcută de elevi, scoate în evidență cîteva din părările infemeiate ale lor. Arată că nu s'a tratat, aşa cum era dată tema: Evoluția nuvelei noastre istorice. Vorbitorul trebuia să insiste asupra faptului că nuvela noastră istorică, la început a avut un moment de ridicare și apoi a decăzut. Apogeul l-a atins C. Negrucci în nuvela „Al. Lăpușneanu“, care va rămîne veșnică în literatură, un model, în privința acțiunii, povestirii, motivării momentelor și a situațiilor. În ea, personajile sunt vii și bine prinse. „Al. Lăpușneanu“ e o nuvelă clasică deosebită de celelalte, care au pe lîngă un conființă descriptiv și multe elemente romantice. Autorul disertației a ilustrat cele spuse cu citări nimerite din toți nuveliștii istorici. Trebuiau citate numai nuvelele principale ale lui G. Asachi, scrise înainte de ale lui C. Negrucci, și să se arăte că ele fac tranziția dela cronică la nuvelă.

D-l Președinte mai arată că Odobescu, în nuvelă, nu a dat viață personajilor ce le-a schițat și nici nu a pătruns destul de bine sufletul lor.

D-sa, în legătură cu lucrarea discutată, analizează, pe scurt, chestiunea romanismului creator de exagerări și contraste. Arată că era bine, ca vorbitorul să fi trecut dela romanism la o analizare mai amplă a realismului din nuvelele lui N. Gane. Încheind, d-l Președinte găsește că subiectul a fost tratat satisfăcător.

Durata ședinței: două ceasuri.

18 IANUAR 1931

Elevul **Missir Anton** din cl. VI B cetește disertația sa despre **Sentimentul religios în poezia modernă română**.

După considerațiunile generale asupra sentimentului religios din literatură, se vorbește despre evoluția și exteriorizarea acestui sentiment.

Se scoate în evidență caracteristica poeților noștri religioși dela începutul veacului al XIX-lea. a) Vorbește despre poezia lui Iancu Văcărescu, V. Cîrlova, I. H. Rădulescu și Gr. Alexandrescu.

Se citează versuri din poeziile lui Gr. Alexandrescu, insistîndu-se în special asupra Odelor sacre: Rugăciune, Candela, Peștera.

b) Se arată că M. Eminescu, care nu mai crede în triumful dreptății și nici în biruința binelui, are o altă concepție asupra divinității. Se ilustrează această atitudine clădită pe teorii filosofice, prin citațiuni din mai multe poezii. Cînd versuri din poeziile: „Mortua est”, „Împărat și proletar”, „Strigoii”, „Inger și Demon” etc., vorbitorul susține că poetul neagă puterea divină. Mai departe constată în Satira I-a, împrumutul filosofiei budiste, în ceeace privește explicarea nașterei lumii. c) Se trece apoi la Bogdan P. Hașdeu, Al. Vlăhuță, G. Coșbuc, P. Cerna, St. Iosif și O. Goga și se discută fiecare din poeziile lor religioase.

Terminînd, autorul disertației exprimă dorința ca scriitorii să-și îndreptățească modul cum privesc viața și să-și desăvîrșească concepțiile lor religioase.

Elevul Cornescu I. din cl. VI B spune că ar fi trebuit să se stăruiască asupra poeziei „Mortua est”, unde Eminescu are în vedere zeitățile mai multor religii. Crede că prin calitățile reale și prin munca pe care a depus-o, lucrarea colegului său este reușită.

Elevul Svoronos Andrei din cl. V B se referă la fond. Găsește oarecare confuzie în citarea versurilor, punînd unele versuri de Al. Vlăhuță pe seama poetului D. Petrino.

Elevul Avasilcăi V. din cl. VI B arată greșala vorbitorului, cînd spune că „Inger și Demon” ar fi poezie religioasă; acelaș lucru cu privire la poeziile erotice, unde se reliefiază numai sentimentul de iubire a lui M. Eminescu. În „Mortua est” găsește că Eminescu desvoltă ideea morții după o teorie pesimistă iar în „Kamadeva” se desvoltă sistemul filosofic budist.

Elevul Frunzescu Al. din cl. VII B se referă la forma disertației camașradului său. Găsește în afară de cetirea repede, cîteva greșeli de limbă. Mai spune următoarele: „În introducere, trebuia să se amintească și de primul versificator religios, Mitropolitul Dosoftei precum și de influența lui Ion Kochanowski asupra psalmilor lui Dosoftei. Ideile n'au fost susținute pe baza unor citațiuni trebuitoare”. Acelaș elev impută vorbitorului că nu a pomenit nimic despre panteismul lui Gr. Alexandrescu și nici nu a scos în evidență fără sentimentului religios la V. Alexandri. În „Mortua est” nu găsește o culminăție a sentimentului religios pentru că, în urma morții iubitei, poetul pare să pierde credința în Dumnezeu, dar aceasta nu e arătată într'un mod hotărît, ci numai sub formă de întrebare. În „Rugăciunea unui Dac”, se desvoltă problema cosmogonică indiană, în care poetul arată că ființa umană a fost creiată fără nici un scop. Mai spune că vorbitorul n'a pomenit de „Luceafărul”. În această poezie, printr'o expresivă ingeneozitate, Eminescu sub înfățișarea lui Hyperion, după ce rezistă la ispитеle pămintești, revine la credință.

Elevul *Vasiliu M.* din cl. VII B spune că era bine, dacă s-ar fi arătat, care au fost cauzele, ce au determinat pe fiecare poet să se gîndească la D-zeu. Atunci reieșia și mai clar: pe Eminescu l-a determinat mizeriile vieții, iubirea apoi urmările iubirii etc; pe Gr. Alexandrescu — pierderea părinților, etc.

Elevul *Ionescu T.* din cl. VII B spune că vorbitorul de să ar fi conformat în totul criticelor, ar fi ieșit din cadrul disertației; fine să-i aducă mulțumiri pentru subiectul desvoltat.

Elevul *Burlă I.* din cl. VII B susține că ar fi trebuit să facă o legătură dintre oda religioasă a lui Gr. Alexandrescu și poeziile lui M. Eminescu.

Ca răspuns la observațiunile camarazilor săi, elevul *Missir Anton* recunoaște că sunt părți slabe în lucrarea sa; nu a putut desvolta în întregime subiectul, pentru că tema i-a fost schimbată în ultimul moment. Colegului său *Svoronos A.* îi repetă a doua oară partea tratată în disertație despre D. Petrino.

D-l *Președinte*, încheind seria observațiunilor, arată părțile bune și cele rele din discuțiile elevilor. Înțeles să constate că e bine să se păstreze o anumită atitudine în viață, dar, fiecare elev să sădească în suflet și să-și însușiască, de se poate — din frumoasele sentimente religioase ale autorilor studiați. D-l *Președinte* completează cele spuse de vorbitor asupra subiectului ales. Se arată că, în toate împrejurările grele, numai credința l-a mîntuit pe român. **Credința în D-zeu și înțintul înseamnă înălțarea de la pulberea pămințului spre zări mai senine.** Mai departe, D-sa arată principiile conducătoare ale revistelor „Gîndirea”, „Duminica Universului” și „Fîntîna datorilor”, care urmăresc: „împuternicirea credinței întru care au murit strămoșii noștri”. Trecind la disertația autorului, d-l *Președinte* constată că s-a făcut o analitică înșirare a poeziilor și s-a tratat pe fiecare într'un capitol separat, fără de nici o legătură între ei. Citațiile nu au fost bine alese, cele mai multe — un balast grecoiu — au impovorat mai mult tema. Pe lîngă analiză, era nevoie să se scoată și o concluzie. În felul acesta, s-ar fi putut vedea deosebirea dintre poezi filosofi: Gr. Alexandrescu și M. Eminescu.

Gr. Alexandrescu a clădit puternic, cînd a scris poeziile filosofice sau odele sale religioase; el ridică imne de proslăvire a dumnezei; el cere să fim reci, stoici, — indiferent de răul sau binele din lume —, ori cum ar fi; să primim totul fără revoltă și să socotim viața datorită unei puteri supreme. Pe D-zeu îl vede tot aşa, cum îl vede creștinul ortodox.

Altfel se prezintă al doilea poet. Eminescu este un distrugător, el neagă și depărtează pe Dumnezeu.

Cu toată lipsa sintetizării ideilor și a unui plan ordonat, elevul *Missir Anton* nu s-a lăsat copleșit de greutățile subiectului.

Ședința a durat: un ceas și cinci zeci de minute.

Nr. 5.

25 IANUAR 1931

Elevul ***Cristea I.*** din cl. VII B cetește o dare de seamă despre **Serișorile și Converbirile economice ale lui I. Ghica.**

a) Incepînd cu înfățișarea personalității lui I. Ghica, vorbitorul trece la cele mai de seamă scrisori, adresate prietenului său, V. Alexandri. Spune că pe lîngă va-

loarea lor literară, ele mai sunt și documentele vremii. Arată că, în „Scrisori”, se găsesc povestiri ce impresionează prin forma lor humoristică. Unele din „Scrisori” au caracterul de istorie, prezintă aspecte sociale și culturale, delă începutul veacului al XIX-lea, cum sunt: „Un bal la curte în 1827”, „Dascălii greci”, „Scoala acum 50 de ani”; altele – sunt biografii interesante: „Nicu Bălcescu”, „Gr. Alexandrescu”, „Iancu Jianu”; cîteva au importanță politică: „Legile”, „Libertatea”. Mai arată că aceste amintiri personale mai cuprind și chestii de istoric universală sau de politică generală europeană.

Trecînd la „Convorbirile economice”, elevul arată însemnatatea lor. Prin ele, I. Ghica stăruia să îndrepte neamul său, spre ocupațiuni practice: industrial și comerț; în al doilea rînd, se atrăgea atenția asupra însemnatății științelor morale și politice.

La urmă, după cetirea dărei de seamă, se hotărăște ca să se comunice d-lui profesor I. Simionescu, că Societatea „Gr. Alexandrescu” împărtășește părerile d-sale din articolul „Gestul Iașilor”, scris în ziarul „Universul” și să considere pe toți membrii acestei Societăți școlărești, ca susținători unui **prim fond** pentru ridicarea „Casei”, pe locul dăruit de orașul Iași, în cinstea ilustrului scriitor Mihail Sadoveanu.

Durata ședinței: treizeci și cinci de minute.

Nr. 6

1 FEVRUAR 1931

Elevul **Bogdan Gh.** din cl. VII B desvoltă disertația intitulată: **O-
pera critică a lui Titu Liviu Maiorescu.** După o introducere, în care se trece de-alungul tuturor manifestărilor intelectuale și artistice, scoșindu-se în evidență directivele greșite dela începutul veacului al XIX-lea, autorul disertației fixează figura criticului T. L. Maiorescu, în cadrul activității sale dela „Junimea”.

Cu o măestrie rară, se discută sistemul de cugetare și principiile estetice ale criticului, împărțindu-se activitatea, în două faze distincte: una de **critică generală**, cu caracter cultural, pînă la 1881 și a doua, de **critică literară**.

a) Vorbitorul expune, în trăsături generale, prima perioadă, analizînd conținutul mai multor articole critice. Se demonstrează că articolele critice „In contra direcției de azi în cultura română” (1861) și „Direcția nouă” (1872) cuprind crezul cultural și literar al Societății „Junimea”. Caracterizînd și studiind „Direcția nouă”, elevul se oprește asupra poetilor și prozatorilor: V. Alexandri, M. Eminescu, Al. Odobescu, I. Slavici, N. Gane etc. b) În lumina principiilor activității critice din a doua fază, se deslușesc articolele: „Literatura nouă și străinătatea”, „Poeți și critici”, „Eminescu și poezile lui”, „Recenziuni literare și rapoarte academice”; în toate, se schițează numai scriitori și opere, cu trăsăturile lor caracteristice.

La urmă, se rezumă principiile, calitățile și rezultatele criticei lui T. Maiorescu.

In autocritică, elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B caută să motiveze unele din neajunsuri pe care poate le-a avut lucrarea sa. Crede că timpul scurt – acordat pentru studiere, – nu i-a îngăduit să aprofundeze mai mult opera criticului Maiorescu și dacă, pe alocuri, disertația a părut greoaie, faptul se datorește însăși greutății subiectului dat.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B e de părere că ar fi fost bine, dacă autorul lucrării restite însista mai mult asupra mișcării critice anterioare lui T. Maiorescu și crede că ar fi fost necesară o comparație între critica lui Maiorescu și activitatea critică a lui Dobregeanu-Gherea, Gîrabet Ibrăileanu, Stere și alții; în privința criticei vehemente, ce o întrebuiență adeseori Maiorescu în polemica sa, impută vorbitorului că nu a relevat-o. Găsește că s'a tratat destul de bine influența, care a avut-o critica lui T. L. Maiorescu asupra literaturii române de mai înainte.

Elevii *Missir Ant.* din cl. VI B și *Frunzescu Al.* din cl. VII B găsesc disertației calități de stil — forma fiind potrivită fondului; ii aduc laude vorbitorului, care dovedește cunoașterea amănunțită a subiectului că și judecata sa matură.

La observațiile făcute, elevul *Bogdan Gh.* răspunde că a vorbit despre critica anterioară lui Maiorescu atât că era necesar și cu puțință; în cadrul lucrării, o paralelă între critica lui Maiorescu și celelalte critici nu s-ar fi putut face, deoarece aceste sisteme critice deosebindu-se total în concepție și principii, expunerea lor ar fi necesitat un spațiu prea înfins și, pe lîngă aceasta, s-ar fi îndepărtat de subiect.

După ce d-l președinte rezumează discuțiile, arată părerile bune că și pe cele reale ale camarazilor vorbitorului. În legătură cu cele discutate și ca o completare, (în treacăt amintește de studiul d-lui I. Petrovici din „Revista de filozofie“ nr. 4/1930, în care este vorba despre omul de acțiune și de gîndire), dăsa arată că lucrarea elevului Bogdan Gh. ascultată de toți cu atenție, a fost remarcată prin desăvărsită înțelegere a subiectului. Încheerea temei, cu recapitularea clară a cazurilor desvoltate într-o discuție, a fost necesară, înfructuit imensul material întrebuiențat că și numărul mare de argumente din cuprins cereau și o sintetizare a lor. Pe lîngă o gradare a argumentației fericit mănușită, la tratare mai era nevoie de o împărțire a studiilor critice, după alte criterii. Astfel, se cerea clasificarea după tendințele observate: 1) În chestia limbei literare, se putea pune: „Limba română în jurnalele din Austria“.

2) În chestia falșității în literatură și știință: „Observări contra șcealei lui Simion Barnuțiu“.

3) În chestia curentului poporanist: „Poeziile poporane“ și „Răspuns la discursul de recepție al lui Duiliu Zamfirescu“.

Elevul nu a desvoltat, în măsura importanței cuvenite, capitolul privitor la polemica literară a lui Maiorescu. În încheere, d-l președinte felicită pe autor pentru însușirile reale ale lucrării.

Nr. 7

22 FEVRUAR 1931

Elevul *Ionescu Gh.* din cl. IV B recitează poezia „Regina Ostrogofilor“ de G. Coșbuc.

Elevul *Chilian T.* din cl. VI B face o comunicare cu titlul: *Latinitatea limbii române*.

După ce arată importanța chestiilor de limbă din punct de vedere istoric, cultural și național, vorbitorul expune, pe scurt, influențele foarte vechi ale ele-

mentelor autochtone din Dacia, asupra limbii românești în veacul al III — IV-lea, fondul primîiv al limbii românești era alcătuit din elemente latino-iliro-tracice. Maîzîu, suprapunerile de alte elemente au făcut să se conteste origina latină a limbii noastre. Aceste influențe străine cît și nevoie de exprimare au schimbat întrucîtva înțelesul și chiar forma unor cuvinte. Latinitatea limbii românești **atestată de** foști cronicarii noștri a **fost sprijinită**, în special, cu argumente numeroase, de către filologii și istoricii din școala ardeleană.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B recitează poezia „Rugăciunea unui Dac“ de M. Eminescu.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B citește din articolul d-lui Cezar Pa-pacostea despre „Eminescu și filosofia indiană“ (Revista „Cuvîntul nostru“ — număr comemorativ —, 1929 din Botoșani).

Urmează disertația elevului **Avasilcăi V.** din cl. VI B, cu titlul **Reflectii pesimiste în poezia lui M. Eminescu.**

Se începe cu scoaterea în evidență a sentimentelor din poeziile lui Eminescu, fără de vreo preocupare, în ceeace privește, timpul cînd ele au apărut. Se arată motivele ce au determinat ideia fundamentală din poezie: natura cît și mediul social (desgustul pentru reale sociale, iubirea nesinceră etc.) Se demonstrează, prin citarea unor poezii, că M. Eminescu iubia tablourile de natură, și, în special, avea atracție pentru nopțile cu lună, relevindu-se în acelaș timp variantele isvoare de inspirație. Se arată, cum Eminescu în unele din poezii caută să evocă acele elemente din natură, care se grupează numai în jurul sentimentului de durere, tristețe, neîncredere, („Melancolie“, „Satira IV“). Se urmărește evoluția de încercare și pînă cînd Em. face artă pură (Luceafărul), observîndu-se evoluția concepției lui despre viață — dela optimismul generației dela 1840 pînă la strigătul de revoltă, cînd poetul este rănit de îndoială și de amarurile desertăciunii. Mai departe, vorbitorul se ocupă de părerile criticilor T. Maiorescu, C. I. Dobrogeanu-Gherea, cu privire la explicarea **pesimismului** lui Eminescu. Autorul disertației admite calea de mijloc, părerea criticului Tudor Vianu („Poezia lui Eminescu“), care face o legătură dintre pesimismul înăscut și cel datorit mediului. După ce amintește de înrîurîrea personalității lui Eminescu asupra urmașilor săi, — toată literatura dela începutul veacului al XX-lea —, vorbitorul este de părere că poezia lui Eminescu cu cît va fi mai bine înțeleasă, va avea o prețuire mai mare.

Urmează critica lucrării: Elevul *Svoronos Andrei* din cl. V B găsește că pesimismul poetului nu are nici o legătură cu apariția lunei din poezia „Lacul“. Cetirea a fost greoie și a întrebuițat multe expresii neliterare. Observă că vorbitorul a procedat bine scoțind în evidență rostul influențelor străine, în opera poetică a lui Mihail Eminescu.

Elevul *Șerbănescu T.* din cl. V B găsește cetirea defectuoasă, observă cîteva expresii neliterare. Atrage atenția vorbitorului că, din studiul d-lui I. Petrovici din „Revista de filosofie“ nr. 3 iunie—sept. 1930, comentat de d-l Păunescu Ulmu în „Duminica Universului“ nr. 7 1931, se putea vedea mai bine cum filosoful german Hartmann a avut o puternică înrîurîre asupra poeziei lui Mihail Eminescu.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII spune că lucrarea nu a avut un plan lămurit, iar acela care se întrezărește, nu i se pare bun. În loc să fi arătat ceeace este original și străin în pesimismul lui Eminescu, era mai potrivit să fi studiat evoluția acestui pesimism și causele care au contribuit la perfecționarea lui. Pentru aceasta, trebuiau analizate în mod succesiv poeziile: „Epigonii“, „Inger și Demon“, „

„Impărat și proletar“, „Satirele“, „Luceafărul“, „Glossa“, „Rugăciunea unui Dac“. Aceste împreună cu alte cîteva poezii de iubire, ar fi fost deajuns pentru a ne desvăluî concepțiile lui Em. Pe lîngă unele analize bine făcute, se pomenesc în lucrare cîteva poezii de o deosebită însemnatate, dar asupra cărora nu s'a stăruît îndeajuns. Așa, vorbindu-se despre „Impărat și proletar“ nu s'a arătat ideea fundamentală, care explică în parte pesimismul lui Eminescu: zădărnicia sfotărilor omenești către un ideal umanitarist. În analiza poeziei „Epigonii“, trebuia să arăte caracterul intelectual al pesimismului eminescian, după cum în analiza „Luceafărului“, trebuia relevată apropierea filozofiei lui Eminescu de punctul ei ultim: ideea budistă a renunțării totale și destinul omului de geniu. Afară de aceste lipsuri, disertația se impune prin analize conștiincioase.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B relevă silința vorbitorului pentru ca cefirea să fie cit mai corectă. Era bine de se finea seama de volumul „Poezii“, ediție alcătuită de G. Ibrăileanu precum și de studiile sale critice: „Scriitori și curente“, „Studii literare“ etc. Completând pe camaradul său, arată că influența budistă a fost exagerată, pe cale directă, întrucât Eminescu cunoștea original o parte din scrierile budiste.

Elevul *Cornescu I.* din cl. VI B spune că era bine de se observă mai deaproape gradarea sentimentelor din poezii, punindu-se în legătură aceasta cu gradarea treptată și a pesimismului lui Eminescu.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B spune că vorbitorul trebuia să arăte data apariției poezilor și, în felul acesta, gradarea pesimismului venia dela sine.

Elevul *Missir Anton* din cl. VI B ca și elevul Cornescu I., în numele clasei, aduc laude autorului disertației pentru felul cum și-a susținut tema.

Răspunzînd părerilor, elevul *Avasilcăi V.* observă că contrar afirmației repetate, a insistat asupra futuror influențelor din poezia lui Eminescu, scoțînd la iveală și pesimismul. Mai susține că a prezentat, în planul său, gradarea sentimentelor din poezii. Ordinea lor cronologică i se pare nepotrivită titlului disertației sale. Nu a cunoscut studiul d-lui Păunescu-Ulmu, dar a vorbit, în general, despre pesimismul împrumutat dela filozofia germană. Mulțumește pentru laudele ce i s-au adus, cît și pentru completările lucrării sale.

La urmă, d-l *Președinte*, după ce rezumă cele obiectate, trece la chestiuni de fond. Se arată că nu toți criticii lui M. Eminescu au același păreri ci fiecare critică într-altele. În disertație, elevul Avasilcăi V. trebuia să șină seamă de personalitatea artistică a autorului studiat. Planul lucrării i se pare nepotrivit. Era bine dacă s'ar fi cercetat mai întîi poezile din finerețe și apoi pe cele de maturitate, scoțînd tot odată în relief și influențele străine. Continuîndu-se cu arătarea ideilor din opera lui Eminescu, — se citează proza sa politică în deosebire de poezie. În proză, Em. nu mai condamnă viața, ci aici dă luptă pentru un viitor ideal. D-sa mai constată că lucrarea care a fost rostîtă cu măsura necesară și cu pricepere, trebuia să dea o oarecare atenție și contribuție filozofice a lui Eduard von Hartmann, un ideolog „en vogue“ în timpul cînd Em. se găsia la Viena. Opera acestui filozof completează pe aceea a lui Schopenhauer.

Durata ședinței: două ceasuri.

15 MART 1931

La inceputul şedinţei, elevul *Mandea T.* din cl. VII B ceteşte o recenzie despre romanul „*Dragomirna*“ de Victor Eftimiu, căutând să scoată în evidenţă, după ce a făcut o succintă rezumare a operei, personajile principale : boierul Iancu Dragomir, Domniţa Smaranda şi Costea Giorgescu, administratorul moşilor. Se insistă asupra rivalităţii pentru stăpinirea moştenirii Dragomirilor, luptă care formează miezul acţiunii principale. Se arată calităţile romanului. Această operă are puterea de a evoca trecutul clasei boiereşti, cu sufletul ei dezagregat.

Elevul *Georgescu St.* din cl. IV B recită poezia „*Nunta în codru*“ de M. Eminescu.

Elevul Burlă I. din clasa VII B desvoltă disertaţia sa despre **Importanţa operei știinţifice a lui Bogdan P. Haşdeu**.

Autorul disertaţiei, după ce vorbeşte de cultura știinţifică din ţară pînă la B. P. Haşdeu, arată că, prin studiile sale istorice şi filologice, s'a ridicat la înălţimea știinţei universale.

Se dă atenţie faptului că scriitorul, în domeniul istoriei, a creiat opere originale, deşi nu a putut să ajungă la rezultate sigure. Ajutat de erudiţia sa neîntrecută, spune vorbitorul, istoricul Haşdeu a deschis perspective noi în istorie, amestecînd istoria cu chestiuni de filologie şi de literatură. După ce se discută întreaga sa operă istorică, se trece la fixarea normei de conduită a istoricului. Se dovedeşte că Haşdeu are în vedere, în creaţiile sale, numai veşnicul adevăr, care nici odată nu poate fi falşificat pentru specularea chestiunii naţionale sau al oricărui interes trecător. Citind „*Istoria critică a Românilor*“, vorbitorul arată realizarea părerilor învătaşului istoric şi filolog : planul său vast de concepere şi sprijinul isvoarelor pentru întărirea unui adevăr. După ce se studiază opera sa istorică, arătîndu-se că Haşdeu s'a ocupat mai mult de veacul al XIV-lea, cea mai întunecată epocă din istoria noastră, elevul Burlă I dovedeşte că, odată cu cercetările istorice, Haşdeu a strîns multe acte. Excepînd cele cîteva documente slave, cea mai mare parte sunt româneşti, în care se găseşte scrisă limba vorbită, din cele dintîi timpuri de formă ale poporului romînesc. În acest capitol, Haşdeu e caracterizat ca o fire neastîmpărată, impulsivă, aprinsă, — polemizînd cu fruntaşii dela revista „*Con vorbiri literare*“. Vorbitorul spune că Haşdeu ca filolog luptă contra celor care căutau să dea o altă origînă limbii noastre de cît cea latină. Cu imaginaţia bogată, cu răbdarea sa neîntrecută şi cu aplicaţia sa spre studiile de limbă, a dat la îveală dicţionarul *Etymologicum magnum Romaniae*, pe care nu l-a terminat. Încheind vorbirea sa, elevul Burlă I. arată influenţa lui Haşdeu asupra urmaşilor, prin nouile concepţii introduse în istorie precum şi prin nouile teorii aduse în filologie.

In autocritică, elevul *Burlă I.* spune că nu a avut la dispoziţie studii şi lucrări critice privitoare la Haşdeu. Lucrarea sa nu e o cercetare personală.

Iau parte la discuţie mai mulţi elevi, arătînd greşelile de fond şi de formă.

In ceeace priveşte fondul, elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B arată că vorbitorul trebuia să facă o sinteză a materialului adunat, să precizeze foloasele reale aduse de opera istorică şi filologică a lui Haşdeu, punînd în lumină partea bună cît şi partea rea ; să fi stăruit asupra întregei opere știinţifice, amîndînd şi de „*Cu venire den betrani*“. Mai spune că vorbitorul şi-ar fi putut ainge ţinta, arătînd că oamenii de știinţă au găsit în textele strînse de Haşdeu izvoare sigure, apoi că

în multe ipoteze clădite pe imaginea nu se inclină în fața criticelor. Împuță vorbitorul că a trecut cu vederea limba veche întrebuiantă de Hașdeu în opera sa vastă, pe care a dat-o cuvintelor din dicționarul *Etymologicum magnum*. Niciodată nu a caracterizat influența slavonă asupra lexicului românesc. Spune că autorul disertației nu a reușit să ne zugrăvească pe „omul“ pasionat pentru știință.

Elevul *Gafta I.* din cl. VII B arată că vorbitorul a făcut numai un rezumat al operelor fără să scoată în evidență însemnatatea lui Hașdeu, un apărător al latinității românilor, urmând principiile școalei ardelene.

In critica ce face, elevul *Ionescu T.* din cl. VII B arată că lucrarea a fost desvoltată în chip monoton. A insistat prea mult în tratarea unor chestiuni, în timp ce opera filologică a fost tratată prea superficial. Planul disertației a fost lipsit de o închegare unitară. Mai crede că era necesar să se fi făcut o paralelă între istoricul Hașdeu și înaintașul său M. Kogălniceanu.

Elevul *Missir A.* din cl. VI B este de părere că vorbitorul s'a servit numai de cîteva texte critice și nu a desvoltat nici o părere personală.

Elevul *Burlă I.* analizind părerile exprimate, spune că unele au fost în contradicție. Mulțumește colegului Bogdan Gh. pentru obiectivismul criticei sale.

D-l *Președinte*, după ce rezumă cele spuse pînă atunci, constată și dă sa monotonia cu care a fost cefită această lucrare și stilul puțin clar. Mai observă că nu s'au scos la lumină ideile principale. D-l *Președinte* mai spune, pe scurt, următoarele: „B. P. Hașdeu a fost un om învățat, cum poate nimeni din timpul său, nu era. Cultura sa vastă a cîștigat-o dela tatăl său, scriitorul rus Al. Hașdeu, prieten cu Aron Pumnul. Ca om deprins cu lucrări științifice, e cel dintîi care a dat importanță cuvenită studiilor folcloristice. A căutat să facă compararea producțiunilor populare dela alte neamuri cu cele ale noastre, adunînd mai bine de 460 de texte populare. Producțiunile populare scrise, care sunt o contaminare din toate părțile lumii, fac legătura cu literatura noastră cultă. În revista „Columna lui Traian“, condusă de B. Hașdeu, scriitorii populari P. Ispirescu, I. Fundescu, I. Bibicescu, G. Dem. Teodorescu și alții și-au tipărit mare parte din producțiunile lor — basme și poezii, redate aşa după cum le-au prins din gura poporului“.

Durata ședinței: două ceasuri și zece minute.

Nr. 9

29 MARTIE 1931

Elevul **Ifrim Gh.** din cl. VI B desvoltă disertația intitulată: **Rolul național și educativ al operei lui Gh. Coșbuc.** Trăindu-se însemnatatea curentului poporan și deprimarea adusă de influența pesimismului eminescian asupra literaturii din a doua jumătate a veacului al XIX-lea, se scoate și mai mult în evidență superioritatea poeziei lui Gh. Coșbuc. Se trece la caracterizarea lui Gh. Coșbuc, în privința modului cum el vede natura. La acest poet, natura nu este numai cadrul pentru întruparea unei idei, ci factorul principal de inspirație. Se vorbește apoi și de celelalte izvoare de inspirație, legende și basme. Cunoscind deaproape viața, credințele, dafinele și în sfîrșit toate actele țăranului, el le zugrăvește cu destulă putere în balade. Se demonstrează prin citarea poezilor, violența sentimentului de ură și de iubire

căilor și fetelor dela țară. Mai departe, se arată că poetul nu cîntă numai viața țărăncască cu toate aspectele ei, ne mai dă viața din trecut cu eroismul caracteristic în „Pașa Hassan”, „Ghaura”, „Ștefăniță-Vodă”, „Cetatea Neamțului”. Vorbitorul spune că poetul Coșbuc nu lasă uitată și vitejia de pe cîmpul de luptă din timpul războiului de independență, dîndu-ne poezile cuprinse în „Cîntece de vitejie” precum și în proza sa narativă: „Povestea unei coroane de oțel” și „Războiul nostru pentru neafîrnare”. Arată că în scrierea „Din țara Basarabilor” se povestesc faptele mărețe ale familiei Basarabilor și credința lor în Domn și Dumnezeu. Ca încheere, autorul disertației caută să scoată pilde de viață simplă și senină, de viață morală, de vitejie și de echilibru sufletesc.

In autocritică, vorbitorul spune că s'a servit de criticele: „Poetul țărănimii” de C. Dobrogăeanu-Gherea și de studiul d-nii Constanța Marinescu.

Elevul *Mandea T.* din cl. VII B impută autorului disertației că cele dezvoltate n'au corespuns de loc cu titlul temei. În privința citațiilor de poezii, crede că era mai bine dacă ar fi explicat numai ceea ce era potrivit scopului său; numai spre sfîrșitul lucrării cînd tratează proza, se apropiie de tema dată. Nu se vede un plan bine determinat, pentru că tratează mai întîi poezia, apoi proza și în urmă trece iarăși la poezie.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B spune că introducerea disertației a fost scurtă. Pentru analizare, nu a luat cele mai bune poezii patriotice și nu a avut în vedere vre-un plan precis, înfructit citațiile au fost expuse fără de nici o normă. Este de părere că vorbitorul trebuia să insiste asupra influenței literaturii sanscrite, pentru explicarea tendințelor din unele poezii. Mai spune că era necesar să fi făcut o comparație între poetul țărănimii și O. Goga, poetul suferinților din Ardeal.

Elevul *Cornescu I.* din cl. VI B arată că era de dorit ca vorbitorul să fi făcut o apropiere între poeții Gh. Coșbuc și V. Alexandri. Nu a insistat de loc asupra poezilor din „Cîntece de vitejie.” Din poezile lui Coșbuc, reiese că soldatul se duce la luptă pentru a-și face datoria, pe cîtă vreme din poezile lui Alexandri, vedem pe român că luptă numai pentru glorie.

Elevul *Pantzer H.* din cl. VII B este de părere că n'au fost îndestulătoare citațiile cît și analizarea lor. Susține că era necesară o analizare mai minuțioasă a fiecărei poezii și scoaterea în evidență a rolului educativ și național. Gh. Coșbuc a venit din Ardeal cu o notă umanitară și obiectivă, cu o nouitate de simțire, cu vigoarea și frâgezimica firei sale optimiste, tocmai cînd literatura și sufletele erau cuprinse de pesimismul eminescian. Prin felul ei, această poezie s'a impus dele început și-a avut un rol mare în educația masselor.

Elevul *Ifrim Gh.* răspunde obiecțiunilor camarazilor săi, motivind felul cum a crezut că trebuie să trateze însemnatatea educativă și națională a operei, prin evidențierea acestei chestiuni în concluzia temei sale. De ar fi făcut comparațiile cerute, vorbitorul crede că ar fi împovorat și mai mult înțelegerea subiectului. Spune că nu a consultat numai criticele citate, a cîtit întreaga operă a autorului și a căutat să fie cît mai personal.

Din răspunsul autorului disertației tuturor oponenților săi, d-l *Președinte* vede că proponentul s'a folosit de isvoare și le-a asimilat. Subiectul a fost destul de greu, de aceea se cerea o discernere a materialului și o mare îscusință în dezvoltare. D-za este de părere că multele analize și considerațiuni puseau să lipsească dela început, intrînd de-adreptul în miezul lucrării. Trebuia să facă într'un mod lămurit și în întregime ei, caracteristica poetului Coșbuc din punct de ve-

dere educativ și național. D-l Președinte mai spune: „Din poezia lui Coșbuc reieșă sănătatea morală dela țară. El a fost influențat de viața patriarhală, pe care o cunoaște și o admiră. S'a identificat cu sentimentele flăcăilor și ale fetelor. Ne dă tot sufletul și limba poporului, exprimate cu artă, fără adaosul omului cult. Coșbuc este un poet obiectiv, pe cind Alexandri e subiectiv și mai puțin impresionant. Poctul cîntă nu numai veselia ci și suferința, necazurile... Si dela acestea din urmă, spune d-l Președinte, vorbitorul trebuia să scoată material pentru lucrarea sa. Mai departe, d-sa spune: „Camarazii elevului Ifrim au susținut greșit că era potrivită o comparare între Goga și Coșbuc, sau, că vorbitorul trebuia să fi arătat influență sanscrită în poezie. Toate acestea întunecau și nu luminau. Autorul disertației, de bună credință, a dat și cîteva explicații nevoie. Legenda „Brîul Cosînzenci“, după ce a rezumat-o, a și analizat-o în toate amănuntele ei“.

D-l Președinte este de părere că cefirea poezilor lui G. Coșbuc determină un sprijin moral, un îndemn spre Bine, Frumos și Adevăr; că opera sa poetică este o adeverătă binefacere sufletească și într-o bună măsură servește la educația intelectuală, estetică și morală a tineretului. Ceeace a scris poetul, ne îndreaptă să admirăm vigoarea unită cu sănătatea trupească și sufletească a țăranului din Ardeal, să cunoaștem credințele, daținete și tot fondul lui sufletesc. Poezia lui C. ne arată să respectăm frumusețea începutului de viață și să urmăm pildele de devotament cît și bunul simț al poporului de jos. Din „Războiul nostru pentru neafîrnare“, „Povestea unei coroane de oțel“ și „Cîntece de vitejie“ simțim sfărările românilor pentru un traiu liber, grija voinicilor luptători pentru cei rămași acasă. Poeziile cuprinse în „Balade și idile“, „Fire de tort“, „Ziarul unui pierde vară“ sunt o hrana sufletească pentru întărirea dragostei de Țară și de Neam.

Durata ședinței: două ceasuri.

Nr. 10

26 APRIL 1931

Elevul **Frunzescu AI.** din cl. VII B desvoltă disertația: **Influențele străine în poezia lui M. Eminescu.**

În introducerea sa, autorul disertației consideră opera lui Eminescu ca cea mai personală, din întreaga literatură română. Arată însă, că sensibilitatea excesivă și inclinarea sa naturală către speculațiuni filosofice, l-au făcut să se inspire din operele de filosofie. După ce se demonstrează că, din finerețe, Eminescu a fost influențat de romanicii germani și chiar francezi dela care a reținut acel „mal du siècle“ (Lamennais, Lamartine, Victor Hugo), se trece la concepția filosofică împrumutată parte dela Schopenhauer, Hartmann și Kant, și, parte dela sistemul de filosofie budistă. Vorbind de înrîurirea filosofică, se amintește că fiecare din filosofii germani aveau la bază studii adînci în domeniul filosofiei indiene, lucru care îl face pe Eminescu să guste și mai mult din frumusețea cugetării budiste. Vorbitorul explică desăvîrșita asemănare dintre versetele vedalelor și unele poezii de maturitate ale poetului român, ca „Scrisoarea I-a“, „Scrisoarea II-a“, „Scrisoarea IV-a“, „Kamadeva“, „Odă în metrul antic“ și în special „Rugăciunea unui Dac“. Mai ilustrează elementele de inspirație dela metafizica lui Schopenhauer prin citații din poeziiile: „Glossa“, „Mortua est“ (pasivitatea, idea că viața

este un vis searbăd). Elevul termină exprimîndu-și convingerea că Eminescu reușește prin asimilarea amalgamului modelelor străine să elaboreze în poezie o idee unitară, independentă de geneza isvoarelor de inspirație.

In autocritică, elevul *Frunzescu Al.* recunoaște că nu a documentat destul de clar cele spuse, lipsindu-i isvoarele principale.

Elevul *Avasilcăi V.* din cl. VI B crede că poetul Eminescu nu a mai idealizat trecutul, după ce a intrat în sfera de influență germană. Arată că era de dorit ca vorbitorul să fi analizat mai întii pe Alfred de Musset și pe Lamartine, și mai la urmă pe ceilalți de mai mică importanță.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B aduce laude acestei lucrări expuse liber. Mai spune că influențele străine hotărîtoare în opera lui M. Eminescu au fost relevate atât cît trebuia.

Răspunzînd observațiunilor făcute, elevul *Frunzescu Al.* constată un neadevăr cînd s'a afirmat că poetul nu ar fi idealizat trecutul odată cu influența filozofiei germane. Poetul idealizează trecutul și mai încînd, dacă avem în vedere activitatea sa ziaristică cît și în poeziile de maturitate („Scrisoarea a III-a“ și „a IV-a“). Mai constată că trecerea dela Alfred de Musset la ceilalți era de nevoie și la locul ei, întrucît prin aceasta ar fi corespuns unor date cronologice necesare în evidențierea evoluției unui talent.

D-l Președinte găsește că vorbitorul a tratat mulțumitor influențele străine în opera lui Eminescu, finind seama de toate isvoarele ce le-a putut utiliza. Pe lîngă acestea, mai trebuia să se fi folosit de studiul d-lui profesor I. Rașcu*) și să fi arătat înrîurierea filosofiei lui Platon asupra operei poetului român. O aflare desvoltare a tratării subiectului, din mai multe puncte de vedere, ridică valoarea operei poetice și nu o scoboară. După cum s'a și observat de vorbitor, în poezie se vede o desăvîrșită concordanță între aspectele scrierilor străine cu propria stare sufletească a lui Eminescu. D-sa, mai departe, completează subiectul desvoltat în ședință: „In poeziile dela început „Floarea albastră“, „Călin“, „Povestea teiului“, „Strigoii“, este vădită influență romantică germană, pe cînd în poeziile de maturitate elementele romantice încep să lipsească. De luăm poezia „Scrisoarea IV-a“ sau „Luceafărul“ găsim reminescențe de medievalism apusen, cînd e vorba de „paj“ și de „castel“. In felul cum începe poezia „Luceafărul“ cu „A fost odată...“ se anunță o poveste românească, iar cînd e vorba de „Catălin“ și de „Catălina“ — din aceeaș poezie, se atestă elementul popular romînesc. Dacă Eminescu și-a asimilat gîndirea filosofiei germane, acesta se potrivia cu însăși natura ființei sale. Starea lui sufletească l-a făcut să trăiască pesimismul lui Schopenhauer, idealismul lui Kant și Fichte, precum și pesimismul religios din poezia budistă. A armonizat însă perfect de bine produsele de proveniență străină.

In ceeace privește forma poeziilor, Eminescu se îndepărtează dela stilul înflorit — mai mult sub influența romanticismului german — și întrebuintează un stil sobru — cumpătat —, făurindu-și o limbă proprie. Stilul său artistic se poate observa și în proză („Sărmănuł Dionis“, „Cezara“ și „Făt frumos din lacrimă“).

*) Din revista „Îndreptar“, 1930 — 1931, Ecouri franceze în opera lui M. Eminescu de I. M. Rașcu,

Nr. 11
9 MAI 1931

După recitarea poeziei „10 mai“ de Cih. Coșbuc de către elevul **Georgescu Ștefan** din cl. IV B și a unei anecdotă de către elevul **Ionescu Gh.** din cl. IV B, urmează disertația elevului **Gafta I.** din cl. VII B despre **Romanul istoric a lui I. Slavici**.

Iată cîteva idei date în rezumat: Deși I. Slavici nu e trecut în programul școlar, este de nevoie să se amintească și să se cunoască cel puțin o latură din activitatea sa lirică. Contactul cu M. Eminescu, la Viena, a determinat cunoașterea la perfecție a limbii noastre literare; în felul acesta se explică limba cea simplă, sobră, înțeleasă de toți pe care el a întrebuințat-o mai ales în nuvelele sale: „Popa Tanda“, „Budulea taichii“, „Moara cu noroc“, „Vecinii“ și altele. Puterea sa de povestire se observă în lucrările mai înținse, în romanele sale sociale precum și în romanul său ciclic, cu caracter istoric, „Din bătrâni“. Mai înainte de a trece la acest roman, elevul demonstrează importanța romanului istoric la toate popoarele și face un istoric al romanelor apărute la romini, cît și la străini. Mai departe spune: „I. Slavici, un cercetător sărgitor al istoriei, avea chemarea să scrie romane istorice. Cunoștea bine viața rurală din Ardeal, astfel că din combinarea acestor isvoare, dă la iveală romanul său istoric. Înainte de I. Slavici, s-au mai scris romane istorice, cum este opera neisbutită „Ursita“ a lui B. P. Hașdeu. Narațiunea istorică în „Din bătrâni“ este greșită în însăși compoziția sa din lipsă de credință în vederea adevărului istoric și din ocolirea analizei psihologice a eroilor. În roman se descriu numai fapte istorice. I. Slavici a zugrăvit în opera sa istorică epoca veche cu multe probabilități. În primul volum, „Luca“, romancierul a vrut să încheje viața strămoșilor noștri, în timpul Impăratului Justinian. Pe culmile pleșuve ale Bucegilor, românii trăiau izolați de barbarii gepizi și bulgari. Cîteva cete de români erau conduse de preotul Luca. Fiul său Bodea căsătorindu-se cu fiica unei căpitenii sîrbești, după multe peripeții și lupte cu barbarii, ajunge să statornească o credință sigură tovarășilor săi. În volumul al II-lea „Manea“, se continue povestirea evenimentelor, punind pe Metodiu și Ciril că ar fi trecut în Dacia. Preotul Manea, preot fără sfîntire și fără de carte, s'a însurat cu Ana, iubită de Budac, comandantul unei cete de Bulgari. Manea și Ana, care au fost răpiți, s-au revăzut mai tîrziu în niște împrejurări nenorocite. Nu este nici o analiză psihologică; vom găsi pasiuni cari tot cresc, păreri de rău pentru un păcat, un amestec de bunătate și de răutate, etc. Slavici descopere la anul 800 în țările noastre pe slavi, pe sîrbii neromanizați și face din Tîrgoviște un scaun de domnie. Scriitorul își dă totă silința de a ghici în negura vremurilor, silință care a fost, la urmă, înfrîntă. Prin calitățile numeroase ce prezintă opera sa, I. Slavici merită să fie trecut printre prozatorii de valoare.

Elevul *Tigăeru Șt.* din cl. VII B spune că a făcut bine propunătorul de a pus alături „Ursita“ lui B. P. Hașdeu, scoțind prin aceasta în evidență calitățile unor romane scrise de I. Slavici. Disertația merită laudă pentru felul expunerii.

D-l Președinte spune în rezumat următoarele: „În tratarea subiectului ales, elevul trebuia să introducă cifări mai ample din variantele descrierii de viață privată a celor dintii așezăminte românești, începînd din veacul al V-a și pînă în veacul al VIII-lea. În felul acesta s-ar fi văzut, din roman, cum s'a introdus creștinismul la români, venit prin misionari slavi din P. Balcanică.“

Mai departe de-a spune: „I. Slavici ne-a lăsat o operă vastă din toate punctele de vedere: schițe, nuvele, romane, amintiri, studii pedagogice, teatru. Scriitorul a avut o credință politică nestămată: visa o Confederație germană cu centrul la Viena. În romanul său ciclic „Din bătrini”, Slavici vrea să ne învețe, iar în romanul „Cel din urmă Armaș” vrea să demonstreze că o societate lipsită de tradiție va ajunge să distrugă caracterele șovăitoare. Slavici părăsește studiile sale ideologice, folosindu-se de literatură pentru a despărți binele de tot ce este rău. Toate mijloacele poetice le subordonază ideei morale“.

Durata ședinței: un ceas și patruzeci și cinci de minute.

No. 12

24 MAI 1931

Elevul Georgescu St. din cl. IV B recitează poezia „Inchinare“ de Mircea Rădulescu.

Elevul Horăscu N. din cl. VII B face o recenzie asupra romanului „Comoara regelui Dromichet“, scris de Cezar Petrescu. Înfățișează mai întâi un rezumat, urmărind întreaga acțiune. Caracterizează personajile principale și cetește din operă mai multe fragmente pentru a înclesni înțelegerea unor calități de fond și de limbă.

D-l Președinte spune că „Comoara regelui Dromichet“ este cea dintâi dintr-o trilogie în care romancierul Cezar Petrescu încearcă să ne dea societatea românească în complexul ei. În roman, fizionomia satului se vede schimbată prin invazia progresului industrial, ajutat și de demagogia politicianismului.

Elevul Tigăeru St. din cl. VII B desvoltă disertația despre **Sentimentul patriotic în opera lui V. Alexandri**. Ne arată starea culturală a Moldovei la începutul veacului al XIX-lea și rolul ce V. Alexandri l-a avut în desvoltarea poetică din țară, timp de 50 de ani. Vorbește apoi despre influența ideilor de libertate și de frăție asupra finărului Alexandri, idei care-l vor sili ca, de îndată ce vine în țară să facă cunoscută în poezie ziua desrobirii țiganilor. Se trece la efectele revoluției dela 1848 din Moldova, cînd poetul exilat cutreeră țările apusene, unde-și ciștigă simpatii printre români și străini pentru ideile liberale și pentru unirea țărilor române. Vorbitorul arată geneza poezilor: „Adio Moldovei“, „Sentinela română“ și „Deșteptarea României“. Mai departe studiază activitatea diplomatică și cea desfășurată în revistele pe care le-a condus sau la care a colaborat, și arată însemnatatea poezilor „Anul 1855“, „Hora Unirii“ și altele, scrise de poet în vederea unei României fericite, una și nedespărțită. Figurile mărețe din istoria națională le-a ilustrat autorul disertației, din cîtațiile cîtorva poezii cu caracter epic: „Dumbrava roșie“, „Dan Căpitan de plai“, „Vlad Tepeș“ și „Stejarul“, „Răpirea Bucovinei“ etc. Arată cum poetul Alexandri cîntă faptele de arme ale vitejilor români cu prilejul războiului pentru neafîrnare, în mai multe ode din volumul „Ostașii noștri“. Vorbește și de importanța ideilor și sentimentelor patriotice în comediiile, dramele și pastelurile sale, din care reiesă iubirea de țară, dragoste pentru țăran și încrederea ce o are în însușirile întregului nostru neam. La sfîrșit se aduce un elogiu memoriei bardului dela Mircești și îndeamnă ca, viața cît și opera, consacrate înălțării Patriei, să fie pildă pentru toți.

In autocritică elevul *Tigăeru St.* arată că mai erau și alte poezii cu caracter patriotic, dar nu le-a mai amintit finind seamă de scurtimea timpului pentru tratarea lucrării.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B mulțumește disertantului pentru priceperea și căldura cu care a știut să analizeze poezia patriotică a bardului nostru național, V. Alexandri. Atât obiectul lucrării, cât și forma simțită în care s'a prezentat, au contribuit, deopotrivă, la crearea unei atmosfere vioae, aproape căldă, bine venită unui sfîrșit de activitate școlară. Cu privire la fondul lucrării, elevul Bogdan crede că ar fi fost bine ca, înainte de a se fi intrat în analiza poezilor, să se fi explicat psihologic este predilecția lui Alexandri pentru poezia patriotică. S'ar fi văzut astfel, că entuziasmul său pentru faptele și virtușile neamului nostru provine din firea sa prin excelență optimistă. Numai datorită acestui optimism „veselul Alexandri” a putut cinta îspășirea trecutului nostru național, aspirațiile prezentului său, și tot pe el se sprijină credința-i nestrămutată, în viitorul strălucit al Patriei sale.

Dacă la aceasta se mai adaugă plăcerea și interesul — aproape copilăresc — cei trezii orice manifestație militară, cum și un prilej strălucit — războiul independenței —, se înțelege pentru ce poezia patriotică ocupă un loc atât de mare, în opera lui Alexandri. În altă ordine de idei, elevul Bogdan întrebă de ce s-au pus pastelurile între poeziile patriotice, și dacă s'a găsit că au calitățile cerute pentru aceasta (lucru de care se îndoște), pentru ce s'a vorbit despre ele în urma dramelor istorice și nu odată cu celelalte poezii, ca exemplu pentru acelaș fel de manifestare a patriotismului lui V. Alexandri. În ceeace privește afirmația disertantului că poeziile lui Alexandri vor rămâne veșnice, nu e de aceeaș părere, cel puțin pentru o mare parte din ele.

Orizontul poeziilor sale — mărginit la aspirațiile și la nivelul intelectual al epocii —, unele exagerări, cum și lipsa de profunzime a ideilor îi răpesc lui Alexandri nimbul universalității și al veșniciei. El rămîne, totuși, poetul nostru național, valoarea lui unică stînd — cum a zis Maiorescu — „în totalitatea acțiunii sale literare”.

Elevul *Tigăeru St.* răspunzînd camarazilor săi, amintește că, atunci cînd este vorba de patriotismul poetului, nu mai era nici un sens discuția optimismului său. Nu a citat, și nici nu a analizat, ci numai a caracterizat în mică parte.

D-1 Președinte constată că elevul *Tigăeru St.* are cunoștințe serioase și s'a ocupat cu dragoste de tema sa; numai că lasă impresia de ceva nefinalizat, atunci cînd trece la analiza și caracterizarea pastelurilor, după ce mai înainte și-a exprimat observațiile în legătură cu poezia dramatică.

Secretarul Societății, elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B arată cum au decurs ședințele, numărul membrilor cari au luat parte la ele, face un tablou de membrii cari au desvoltat disertații, cari au cefit recenzii, dări de seamă, comunicări și cari au făcut observații asupra lucrărilor sau au recitat versuri, în cursul anului încheiat.

D-1 Președinte se ocupă de anuarul care va apărea și care va fi rezumatul activității Societății literare „Gr. Alexandrescu” din acest an școlar. Mulțumește tuturor membrilor pentru munca depusă și arată că o Societate literară școlărească urmărește pe lîngă îndreptarea pe calea împlinirei datoriei și educația voinșii sufletelor plăpînde ale membrilor ei.

Elevul *Bogdan Gh.* din cl. VII B cerînd cîvîntul spune următoarele :

D-le președinte, iubiți colegi,

De bună seamă nimic nu e mai plăcut de cît, ajuns la capătul unui drum lung să privești înapei la atîtea greutăți, cu care ai luptat și pe care le-a invins. Se poate asemăna bucuria aceasta, cu placerea pe care o simte călătorul cind, după sușul cel greu, ajunge pe culmea înaltă a muntelui. Privelîștea largă ce i se desfășoară de acolo, de sus, îi umple sufletul de bucurie. Chiar stîncile și prăpăstiile peste care a trecut cu trudă i se par acum mici, — mici pentru că le privește din depărtare, de sus, și mici pentru că le-a invins. Asemenea călătorului ne aflăm noi, astăzi, către sfîrșitul unui an de activitate în afara de programele școlare.

Muntele pe care l-am urcat noi nu va fi fost atât de mare și nici sușul atât de anevoios; se prezenta cu toate acestea, destule greutăți, aşa că ajunși la capăt, avem dreptul să ne bucurăm privind munca noastră și cele înfăptuite prin ea.

Dacă această muncă nu a fost de tot spornică, faptul se datorește nu atât lipsei de bună-voință cît numărului relativ mic de ședințe ținute, cum și despărțirii Societății în două secții — lucru care a luat puțină unei selecționări mai riguroase a lucrărilor, lipsindu-se, în același timp, ședințele de un număr de membri cari puteau fi folositori. Meritul acelora cari au trecut peste aceste greutăți, învingîndu-le, este cu atât mai mare. Într'adevăr dacă ținem seamă de scopul pe care și l-a propus Societatea noastră, acela de a împlini prin ședințele literare ceeace nu se putea face la orele de curs, de a primi în totalitate opere și scriitori a căror valoare efică și estetică să fie scoasă în evidență, de a prezenta cărți și reviste apărute, de a da directive, — într'un cuvînt de a forma gustul pentru cefit și modul de a înțelege opera literară, — ținînd seamă de aceste chefiuni, putem spune că Societatea noastră și-a atins, într'o bună măsură ținta.

În ședințele noastre s-au ținut disertații, unele bune, altele mai puțin bune. Toate, însă, au dat rezultatul dorit, căci din discutarea lor prin indicațiile d-le lui Președinte, lucrările au fost pe deplin lămuite.

S'au recenzat cărți și reviste, în demindu-se la cefirea lor. S'au recitat poezii dintre cele mai bune ale noastre. S'au comemorat ori de câte ori s'a ivit prilejul, fapte și oameni cu nume în literatura noastră. S'a făcut tot ce se putea face prin greutățile amintite și după oboseala a 6 zile de curs, căutindu-se — pe cît era posibil — să se facă din aceste ședințe, un prilej de revedere intelectuală. Mă simt dator, d-le Președinte, să vă exprim acum la sfîrșitul anului mulțumirea și recunoștința membrilor Societății ce conduceți.

Inițiator al acestei Societăți, — după o perioadă de inactivitate —, D-v ați fost și cel mai zelos susținător al ei, muncind mai mult de cît toți și afirându-vă de atîtea ori voînță hoțărîtă de a duce la bun sfîrșit greaua sarcină ce ați luat. Tenacitatea și abnegația Dv. au servit nu numai odată de îmbărbătare și exemplu acelora cari șovâiau. Recunoștința noastră este meritată dar nu mă îndoesc că mulțumirea sufletească de a fi săvârșit ceeace v'ati propus este o răspplată încă mai mare pentru Dv. Si acum mă îndrept către voi, dragi colegi, către voi cari ați dat concursul pentru înfăptuirea acțiunii al cărei bun sfîrșit îl sărbătorim astăzi. Adunindu-ne în ședințele noastre literare, am învățat pe lîngă altele, a ne cunoaște unii pe alții și a stabili o legătură mai întinsă și mai trainică între noi. Liceul, prin împărtîirea lui în clase, precum și lipsa excursiunilor și a

altor manifestațiuni școlarești mai întinse, face puțin posibilă cunoașterea în deaproape a tuturor elevilor.

Golul acesta a fost umplut prin activitatea Societății literare. Și nu e puțin lucrul acesta. Prin încercările grele prin care trecem, țara noastră are nevoie mai mult ca oricând de unire; iar unire fără cunoașterea temeinică a tovarășilor nu se poate. Unindu-ne între noi și pe urmă cu cei din alte părți, noi vom forma pătura conștientă și hotăritoare de mîine, a acestei țări.

Mi-amintesc că în prima ședință a anului acesta, după frumoasele cuvinte de deschidere ale lui Președinte, mi s'a încredințat de către voi, colegii mei, sarcina de a mă face interpretul sentimentelor voastre la o zi ca aceea. Spuneam atunci, printre altele că Societatea literară deschide cîmp larg celor cu dor de muncă și terminam cam aşa: „munciți și vă veți afirma!“... Cuvintele acestea — care, sigur, erau în gîndul tuturor, au avut răsunet și au dat roadele așteptate. Rămîne ca în anii viitori, cei ce vor fi membrii Societății să ducă mai de parte — ajutați de experiența și învățaturile înaintașilor — frumoasa activitate începută. Acum la sfîrșit de an pe lîngă bucuria lucrului înfăptuit, ne încearcă și o ușoară tristeță: e duioșia despărțirii celor cari au lucrat împreună și în acelaș scop. Mai mare și mai firească este această duioșie pentru noi acci cari, peste cîteva zile, părăsim școala unde ne-am petrecut anii — poate cei mai frumoși, — cei mai plini de iluzii și mai fără de grijă în viața noastră. În lupta și greutățile în care intrăm pe rînd, vom purta în sufletele noastre amintirea frumoasă a zilelor de acum. Și cînd, după amar de ani, ne vom întîlni prin cine știe ce colț de țară, atunci ne-or năpădi cu drag aducerile-aminte. Privite prin prisma timpului scurs, faptele și împlinările de astăzi ne-or părea mai frumoase și mai pline de farmec. Iar pînă atunci, să ne construim idealuri, să ne jucăm cînd avem timp, să muncim cu nădejde cînd trebuie, să avem încredere în noi și Dumnezeu, și vom izbuții“.

Elevul *Frunzescu Al.* din cl. VII B mulțumește și asigură că sfaturile și învățaturile date au prins în sufletele elevilor. Ei vor căuta să se folosească de ele, urmîndu-le și pe viitor. Spune că conducătorul Societății privește cu îngrijorare momentul despărțirii, întocmai ca și un părinte chinuit de gîndul că fiil săi sunt gata să plece în pribegie.

Elevul *Tigăeru St.* din cl. VII B aduce prinosul de recunoștință pentru cunoștințele împărtășite. Iși exprimă convingerea că lumina aprinsă în suflete, va face pe toți să ocolească cărările necunoscutului și ii va aduce numai pe drumul cel bun.

Elevul *Missir Anton* din cl. VI B în numele clasei a VI aduce mulțumiri d-lui Președinte, pentru îndrumările și sfaturile date.

D-l Președinte răspunzînd, mulțumește tuturor membrilor pentru sentimentele exprimate cu afiță însuflețire.

In fața intrării principale a liceului, comitetul căt și membrii Societății s'au fotografiat.

Durata acestei ședințe a fost de două ceasuri și treizeci de minute.

OPERA CRITICĂ

A LUI

T. L. MAIORESCU

de elevul GH. BOGDAN
din cl. VII B.

Dacă actuala dezvoltare culturală și literară ne dă dreptul la legitime speranțe și la o îndreptățită mindrie, este bine, totuși, să ne amintim că deodată că lucrurile n'au fost totdeauna aşă, că n'am stat totdeauna atât de bine în privința aceasta. Si nu zicem „n'am stat atât de bine“ socotind că nivelul cultural de astăzi ar fi putut fi atins din capul locului — există doar o lege a evoluției și a progresului — ci gîndindu-ne la o anumită stare de spirit și de lucruri, caracteristică unei perioade din istoria noastră, la o direcție culturală care, de s-ar fi continuat, ar fi primejduit dezvoltarea firească a poporului românesc. Această greșită direcție culturală aparținea epocii de tranziție de după 1848, epocă în care — sub năvala formelor civilizației apusene — vechile noastre instituții fuseseră desființate, creindu-se o adevărată prăpastie între reformele occidentale și fondul nostru oriental.

Așadar, după primejdia imitației servile în literatură, după abuzul de naționalism, se încercă acum așezarea temeliei finărilui stat românesc, pe un îmbitor contrast între realitate și aparență, între fond și formă. Temelică subredă, cu urmări desastroase atât pentru trăinicia cît și pentru valoarea operei incepute. Un prim rezultat și apăruse în toată grozăvia lui: „neadevărul“ în toate formele de manifestare ale spiritului public.

Era, deci, timpul ca critica să-și îndeplinească rolul său binecuvîntat, să deosebească binele de rău, să tempereze pornirile greșite, să formeze gustul și opinia publică.

Un curent critic se formase încă dela 1840, fiind reprezentat chiar de acei care contribuise să în largă măsură — fără să prevadă unele rezultate rele — la formarea acelei situații: M. Kogălniceanu, C. Negruzzi, Al. Russo, V. Alexandri, care au luptat în acest sens prin organele lor: „Dacia literară“, „Propășirea“, „România literară“, etc. Dacă acești reprezentanți n'au combătut toate retele existente, dacă n'au avut destulă influență, au făcut, în schimb, altceva bun: au pregătit terenul favorabil unei mișcări critice mai înținse¹⁾.

Se zice că fiecare epocă, fiecare mișcare, își are omul său. Trebuia dar, să se iovească și în aceste timpuri de subiectum ale istoriei noastre, omul reprezentativ, îndrumătorul cu spirit cultivat și pătrunzător, cu vederi largi, cu simțul realității, omul hotărît și incisiv, care să reguleze procesul de formăție al culturii românești.

Omul acesta a fost *Titu Liviu Maiorescu*.

¹⁾ Vezi Ibrăileanu, — Spiritul critic: Junimea.

Născut în Craiova la 1840, Maiorescu făcuse în finerețe studii strălucite. Iși luase doctoratul în filosofie la Giessen și licență în litere și drept la Paris, astfel îndrăgostit de și complect, în timpul acesta, filosofia germană idealistă care s'a dezvoltat către finele sec. al XVIII-lea și în prima jumătate a sec. al XIX-lea. Terminându-și studiile să a intors în țară. Anfiteza între lumea din care venia și lumea în care intra, era isbitoare. Deoparte erau înălțimi intelectuale superioare, cultură bogată, criterii sigure de a distinge binele de rău; de alta era săracie culturală și confuzie absolută între realitate și aparență, artă și contrafacere, știință și pretenție.

In fața acestei situații, Maiorescu a văzut imediat că dacă ar fi voit să producă ceva original pe tărîmul speculațiilor filosofice, trebuia ori să se expatrieze, ori să se izoleze complect de viața și atmosfera patriei sale, rămânind fără nici o influență asupra desvoltării ei culturale. Pentru Maiorescu, care pe lîngă latura de logician, o avea și pe aceea de psiholog realist, era evident principiul că un autor trebuie să se conformeze situației și înălțimii mediului său, pentru a exercita o influență hotăritoare asupra acestui mediu. De aceea, odată stabilit în țară, Maiorescu, împreună cu cîțiva tovarăși de studii și de principii, întemeiază în 1864 societatea „Junimea“, avînd ca scop organizarea procesului de asimilare al culturii europene.

Organul de luptă al mișcării pornite de acest cerc a fost revista „Convergență literară“ (1867), iar teoreticianul — Maiorescu.

E natural să ne întrebăm: care este sistemul de cugetare pe care se sprijină atitudinea lui Maiorescu față de problemele culturale în general și față de cele literare în special?

Ne mărginim în a spune că estetica sa, în latura ei metafizică, a fost înrîurită de idealismul lui Schopenhauer (teoria contemplării impersonale în care individualitatea dispare), iar în partea ei tehnică, de teoriile hegheliene (prin intermediul esteticianului Vischer); că potrivit evoluționismului lui Herb. Spencer condamna orice salturi în reforma legislativă, nădăjduind într-o ameliorare treptată; că teoria „apriorismului kantian“, care acorda rațiunii un rol covîrșitor în elaborarea științei pozitive, forma axa judecății sale filosofice; adoptase principiile lui Herbart, în privința precisiunii noțiunilor și a clarității stilului, într-un cuvînt, că era un om cu o solidă cultură generală, o fire rece și tăioasă, cu o sensibilitate dominată de inteligență și atitudine¹⁾). Principiile pe care critica maioresciană a căutat să le impună, sunt: principiul artei pure — „artă pentru artă“; condiția impersonalității la baza creației artistice; respectul adevărului; corespondența între fond și formă.

In activitatea critică a lui Maiorescu se disting două perioade: prima — de critică generală sau culturală, fiind pînă la 1881 și caracterizată printr-un puternic spirit negativ; a doua — de critică literară, fiind dela 1881 pînă către sfîrșitul vieții. Odată stabilite aceste linii generale, să vedem în ce constă activitatea critică a lui Maiorescu, în prima perioadă.

Prin preajma anului 1866, una din chestiunile mult discutate de scriitori și public, era aceea a scrierii și ortografiei limbii romîne. În mijlocul disputei dintre etimologiști, fonetiști, etc. intervine Maiorescu, cu disertația sa „Despre scrierea limbii romîne“. În cele patru capítole ale lucrării sunt analizate cu pătrundere și multă erudiție, toate problemele privitoare la această chestiune, indicindu-se solu-

1) Vezi I. Petrovici: „T. Maiorescu“

țile cele mai juste. Sprijinit pe un bogat material documentar, Maiorescu stabilește regula: „acele sunete române, pentru care se știe litera latină corespunzătoare, se scriu cu această literă făcind abstracție dela considerări etimologice“.

Combatе fоnetismul absolut al lui Pumnul, arătindu-i urmările funeste: desbinarea literaturii în dialecte. „Fonetismul, — zice Maiorescu, — nu este un principiu fundamental al scrierii, ci o regulă secundară, supusă adevăratului principiu, care este intelectual. Deci scrierea va fi în cea mai mare parte a ei fonetică, dar nu pentru a exprima sonul în sine, ci numai întrucit și sonul exprimă ideea și este cea dintâi incorporare a ei“.

Combatе, mai departe, sistemul etimologic ciparian, care cerea ca scrierea să se facă nu după vorbirea actuală, ci după legile derivației cuvintelor dela originea lor. Studiind schimbarea cuvintelor, paralel cu „transformarea făcută a cu- prinsului noțiunilor în laboratorul intelectual al omenirii“, Maiorescu conchide că etimologismul ar arunca limba cu secole înapoi, ar înăbuși metamorfoza fonetică și națională prin care a trecut.

Afitudinea lui Maiorescu în problema limbii este, deci, afitudinea unui adevărat pozitivist față de ideologii primejdioși, ce fundeau limba ca pe niște „merișori“ și o turnau în tipare raționale¹⁾. Sistemul lui fonetic, primul, la început, cu vîi proteste, este decretat, mai firziu, ca oficial, e adoptat de toți scriitorii și astfel Maiorescu are meritul de a fi contribuit la formarea unei scrieri ușoare și potrivite producțiunilor literare.

Voind să publice o culegere a celor mai bune poezii românești, membrii „Junimei“ au constatat că n'au aceleași păreri asupra operei de artă. Atunci Maiorescu scrie „O cercetare critică asupra poeziei române“ (1867). Pe lîngă critică acest studiu prezintă și explică, pentru prima oară la noi, două teze de estetică literară: 1) condițiunea materială și 2) condițiunea ideală a poeziei.

Poezia, ca toate artele, este chemată să exprime „frumosul“, care are caracteristic manifestarea ideilor în materie sensibilă. O condiție elementară a oricărei producțuni artistice este, deci, de a avea un material, în care sau prin care să-și realizeze obiectul. Materialul sensibil al poeziei e format nu de cuvinte — simplu organ de comunicare — ci de imaginile trezite de cuvinte în conștiința auditoriului. Așadar „prima condiție — o condiție materială — pentru ca să existe o poezie în genere, este: ca să se deștepte prin cuvintele ei imagini sensibile în fantasia auditoriului“.

Dar în metamorfoza lor, cuvintele unei limbi se desmaterializează, devin abstracte, pierzind imaginea sensibilă de care se legau la început. Prima datorie a poetului este, deci, să sensibilizeze gîndirea cuvintelor. Aceasta se poate realiza prin: alegerea cuvîntului cel mai puțin abstract, prin epitete ornante, prin personificări, prin comparațuni juste și nouă.

Prin urmare, dacă poetul nu poate fi totdeauna nou în ideea realizată, el trebuie să fie nou și original în vestimentul sensibil cu care o învălește și pe care îl reproduce în imaginea noastră.

Elementele politice n'au ce căuta în poezie, căci „politica este un produs al rațiunii (n'are, deci, material sensibil); poezia este și trebuie să fie un produs al fantaziei; una dar exclude pe celalătă“.

In al doilea capitol al cercetării sale critice, Maiorescu analizează „condițiunea ideală a poeziei“, condițiunea pe care trebuie să o îndeplinească ideile ex-

primate de poet. „Ideeau sau obiectul exprimat prin poezie trebuie să fie totdeauna un sentiment sau o pasiune și niciodată o cugetare exclusiv intelectuală sau care se fine de tărîmul științific, fie în teorie, fie în aplicare practică“. Într'adevăr, ca să poată exista, poezia trebuie să ne atragă și să ne intereseze prin placerea estetică. Pentru aceasta, însă, ea trebuie mai întii de toate să fie înțeleasă. Iată, de ce poezia nu-și poate alege obiecte din domeniul politicei sau al științei: pentru că acestea sau nu sunt înțelese decit de o mică parte din omenire sau nu interesează decit puțină vreme. Iată, pentru că trebuie să reprezinte simțăminte și pasiuni; pentru că acestea sunt comune tuturor oamenilor, sunt înțelese de toți și interesează pe toți. Dar cauza cea mai importantă, pentru care poezia nu poate trata obiecte științifice, este nevoie de repaos intelectual. Acest repaos nu nici poate să decit poezia, prezintindu-ne idei mărginite în forma sensibilă a frumosului, adică simțăminte și pasiuni, care să distrugă mintea obosită de perpetua cauzalitate. Poezia întrupind sentimente și pasiuni, „semnele caracteristice ale efectelor ver fi totodată calitățile ideale ale poeziei“. Poezia adevărată trebuie să ne arăte o mișcare abundentă a gândirii. Aceasta se obține prin exprimarea, în puține cuvinte, a căi mai multe idei și de așa natură, încit să trezească în noi altele proprii. Poezia, ca și pasiunea, trebuie să prezinte — în marginile frumosului — o exagerare a gândirii, realizată prin alegerea unui anumit obiect sau prin ajutorul contrastului. Efectul contrar se produce prin idei de rînd și abuz de diminutive. Diminutivul — zice Maiorescu — își are rostul „numai acolo, unde micimea obiectului ne produce impresiunea cea mai marcantă“. Cea din urmă asemănare între pasiune și poezie este „desvoltarea grabnică și crescîndă spre culminarea finală, ce o au amîndouă deopotrivă“. În poezie diferențele expresiunii nu sunt decit rare de înălțare în drumul spre strofa culminantă, care este „esența, fapta poeziei și totodată măsura pentru efectul ce-l produce“. Aceste principii estetice sunt evidențiate de Maiorescu, prin exemple din capodoperile poeziei străine și a celei românești. Din întreg studiul reiese starea frîstă și nepermisă în care se găsau producțiunile noastre poetice; nepregătirea unor scriitori care făceau și a unui public care numia: „poezii“, niște aberații de felul acestora din vestita „culesiune a studenților oradieni“. De aceea, admirabilul studiu de estetică practică al lui Maiorescu, a fost cum nu se poate mai nimerit pentru vremea când a apărut, căci a dat poetilor talentați puțină să se perfecționeze, iar publicului — un îndreptar întru aprecierea adevăratei poezii. El se prezintă mai mult sub forma unei lucrări didactice, avînd scopul, nu de a produce poesi — „căci nici odată estetica nu a creat frumosul“ — ci de a înălțura scriitorii cu „fantezia seacă de imagini originale și inima goală de simfiri adevărate“. Mar- cînd apropierea lui Maiorescu de idealismul concret al lui Fr. Vischer, pe cărui estetică se sprijină, studiul acesta este „un fragment din euopenizarea cugetării românești“¹⁾.

Dacă poezia noastră cultă era în decădere — cu excepția lui Alexandri — decădere ale cărei cauze fuseseră studiate din amănunțime de Maiorescu, în schimb, poporul nostru își dovedea vigoarea simfirii, în cea mai de seamă producție spirituală a lui: *poezia populară*. Maiorescu își face o datorie din a atrage atenția publicului și scriitorilor asupra culegerii lui V. Alexandri²⁾. Bala- dele, Doinete și Horele din această colecție erau menite să învioreze atmosfera

1) Bogdan-Duică: „Titu Maiorescu“

2) In art. „Asupra poeziei populare“ (1867).

viciată de plătitudinele poeziilor de ocazie. Caracterizate prin simțămînt natural, frumuseți de cugetare, lipsă de tendință, energii sau delicatețe în exprimare, ele puteau fi luate ca exemplu, după cum cuprinsul lor putea servi drept izvor de inspirație poeziilor culti.

Făcîndu-se apologistul predecesiunilor sufletești ale poporului nostru, Maiorescu aducea o puternică dovadă împotriva celor care, pe nedrept, îl acuzau de „cosmopolitism“.

Nu e de mirare că omul care combătuse cu putere rătăcirile filologilor, care preamărise farmecul și vigoarea vorbirii populare, s'a ridicat împotriva unei nouă încercări de corupție a limbii noastre. Această încercare se făcea de către jurnalele remîne din provinciile supuse Austriei. Într'un articol critic¹⁾, a cărui aspirație e să intrecă doar de irenie, Maiorescu arată pacostea ce-o prezenta pentru limba română, stilul și limba întrebuită în sus zisele jurnale. Printre retelele de care se făceau vinovate aceste zile, erau: germanizarea limbii, îngreuiarea stilului paralel cu exagerarea lui și falșa originalitate în formarea și întrebuitarea cuvintelor. Germanismele nu se potrivau spiritului limbii române, pentru că odată cu ele se introduceau abstracțiuni la care gîndirea noastră nu ajunsese încă. Tot atât de condamnată era „falșa originalitate“, adică „întroducerea de prisos a cuvintelor nouă acolo unde aveau alte cuvinte vechi cu același înțeles, cît și întrebuitarea nemotivată de cuvinte vechi pentru alt înțeles decît cel obișnuit“. Cei care îl învinovațiau pe Maiorescu și critica lui, zicind că nu ține seamă de împrejurări, sunt nedrepti, — căci el recunoștea „poziția grea“ a acestor jurnale, dar nu înțelegea că limba să fie denaturată din cauza lipsei lor de simț estetic și de prevedere.

Dacă în provinciile românești supuse Austriei, limba era în pericol să fie coruptă și să ajungă neînțeleasă de popor, în Principate ea trecea printr'o altă încercare: „beția de cuvinte“. Ridicolul acestei manii l-a arătat Maiorescu într'un articol din 1873²⁾, în care descrie simptomele și manifestările ei. Primul simptom este „o cantitate nepotrivită a vorbelor în comparație cu spiritul căruia vor să-i servească de îmbrăcămintă“; urmează „îndepărarea oricărui spirit și întrebuitarea cuvintelor seci, ...slăbirea manifestă a inteligenții: pierderea oricărui și logic, contrazicerea gîndirilor puse lîngă olaltă și violența nemotivată a limbajului“. Apariția „Revistei Contemporane“ a dat prilej lui Maiorescu ca să ilustreze admirabil studiul său de „patologie literară“. Situația era cu atât mai tristă, cu cât tocmai acei care ar fi trebuit să lupte împotriva acestei greșeli — scriitori cu pretenții ca Sion sau prof. universitar ca Alexandrescu Ureche — tocmai aceștia păcătuau mai mult. Cauza era pierderea cuprinsului intuitiv al realităței și mecanizarea reproducătorilor de cuvinte, fără grija de înțeles. Această critică aspră a fost combătută de cei vizăți prin ea, în aşa mod, încît discuția tindea să iasă din limitele unei lupte literare. Dar într'un al doilea articol: „Răspunsurile Revistei Contemporane“, dovedind în mod magistral neadevărurile și nelealitatea celor criticați, Maiorescu pune capăt discuției. Se vede din aceste articole, grija și lupta pe care a dus-o Maiorescu, pentru păstrarea caracterului limbii noastre și pentru îndrumarea ei, tot mai mult, spre acea formă desăvîrșită, care trebuia să îmbrace artistic sentimentele poetului. Această formă perfectă ocupa un loc de frunte în estetica marelui nostru critic.

1) „Limba română în jurnalele din Austria“ (1868).

2) „Beția de cuvinte“ — studiu de patologie literară.

După ce înlăturase ideologia acelora care voiau prefaceri filologice, sprijiniți pe argumente pur raționale, Maiorescu ia o atitudine hotărâtă, împotriva ideilor de reformă a vieții noastre sociale și politice. El expune, într'un documentat arătător (1), rezultatele dezastrosoase la care ar fi dus introducerea dreptului roman, la noi, aşa cum propovăduia Barnușiu în cartea sa: „Dereptulu publicu a Românilor“. Înlocuirea religiunii creștine prin cultul păgân al Romanilor; împărțirea averilor în mod egal; îndepărțarea principelui străin; instituirea republicei; oprimarea și gozirea străinilor; atâtvaide ale lui Barnușiu și tot atâtvaide imposibilități, toate „simplă consecință logică a unui concept valorificat prin rațiune“ (2). Pe lîngă aceasta, nici argumentația nu era solidă, sprijinindu-se pe o mare confuzie a datelor istorice și a spiritului legilor. Ridicindu-se împotriva lui Barnușiu, „Maiorescu s'a ridicat tot împotriva raționalismului antiștiințific, ce nu ține seamă de fapte, de timp și de experiență“ (3). Asupra lipsei de valoare a literașilor noștri, Maiorescu se pronunțase de cîteva ori. Dar, cu toate că literatura noastră se găsia în dezcadere, scriitorii români, în laudele reciproce pe care și le făceau, îndrăzneau să asemene celor apusene, producțiunile noastre literare. Împotriva acestor megalomani literari, publică Maiorescu în 1869 „Observările polenice“, în care stabilește adevărul cu privire la starea și valoarea literaturii noastre. Exemplele din „Lepturariul românesc“ al lui A. Pumnul ne arată cît de slabe erau scrisurile noastre și cît de neserioși erau acei care primiau pe un Fabian sau Văcărescu înaintea lui Goethe sau Ovidiu. Pentru înlăturarea acestei mentalități, pentru dezvăluirea mediocrităților ascunse sub steagul naționalismului, critica maioresciană, necruțătoare, era o necesitate.

După ce, într'un sir de cercetări critice, studiase diferențele manifestări ale culturii române, Maiorescu coordonează observațiile sale și pătrunde pînă la cauzele adînci, care explicau acele manifestări. Studiul acesta, intitulat: „In contra direcției de astăzi în cultura română“ (1868), nu cuprindea numai critică, ci da și cîteva soluții generale pentru remedierea retelelor de care suferam. Să vedem ce înțelege Maiorescu prin această „direcție de astăzi“. Cu începutul veacului al XIX-lea, poporul nostru se deșteaptă la o nouă viață. Tinerii români, entuziaști însă nepregătiți, uimiți de aspectele mărețe ale culturii moderne „văzură numai formele de deasupra ale civilizației, dar nu întrevăzură fundamentele istorice mai adînci, care au produs cu necesitate acele forme și fără a căror preexistență ele nici nu ar fi putut exista“. Prin introducerea formei fără fond, se făcuse o ruptură în desvoltarea firească a poporului nostru, se creiase o atmosferă de superficialitate, o direcție culturală greșită, a cărei vițiu radical era „neadevărul... în toate formele de manifestare a spiritului public“. Primejdioasă nu era astă lipsa de fundament în sine, cît „lipsa de orice simțire a acestui fundament în public“. Fenomenul acesta îl face pe Maiorescu să credă, că introducerea culturii occidentale nu s'a făcut dintr-o dorință sinceră, ci din vanitate. Chiar Istoria, Filologia și Gramatica română fusese clădită pe neadevăr. Petru Maior începuse demonstrarea istorică a romanității noastre cu o falsificare. Cu Lexiconul dela Buda (1825), filologia noastră făcuse primul pas printre falsificare a etimologiei. Tot printre falsificare începuse și gramatica română (*Tentamen criticum*). Direcția greșită, odată croită prin cele trei opere dela începutul culturii noastre moderne, lucrurile s-au urmat mai departe pe calea deschisă, aşa că „după statis-

1) „Contra școalci Barnușiu“ (1868).

2) și 3) Eug. Lovinescu: „Critică“ vol. VI.

fica formelor din afară, Români posedau aproape întreaga civilizare occidentală". În realitate toate erau „producționi moarte, pretenții fără fundament, stafii fără trup”, contribuind la formarea unui abis între clasele înalte și popor. Lupta împotriva acestei direcții trebuia începută prin descurajarea mediocrităților dela viață publică și înlăturarea formei fără fond, — care infirzie adevărata cultură. Părerea lui Maiorescu, că „forma fără fond nimicește un mijloc de cultură” prin cîscreditare, este combătută astăzi, spunându-se că această formă „deși nu e cultura însăși, nu o vatămă ci o stimulează”¹⁾). Studiul acesta, împreună cu un altul apărut mai tîrziu: „*Directia nouă*” (1872), cuprinde crezul cultural și literar al lui Maiorescu și al Junimeei.

Pe ruinele falșei literaturi, căzută sub loviturile necruțătoare ale crificei lui Maiorescu, începuseră să se ridice opere trainice, după indicațiile date de el. Astfel în 1872 se poate vorbi despre o „direcție nouă” în poezia și proza română, — rezultatul activității Junimeei și a scriitorilor ieșiti din mijlocul ei. Această direcție nouă, această reacție salutară a spiritului nostru literar, se caracteriza „prin simțămînt natural, prin adevăr, prin înțelegerea ideilor ce omenirea întreagă le datorește civilizației apusene și totodată prin păstrarea și chiar accentuarea elementului național”.

In poezie, direcția nouă a dat „Pastelurile” lui Alexandri — „o podobă a literaturii române”. Alături de Alexandri, deși puțin format, Eminescu se distingea prin „farmecul limbii, o concepție înaltă și înțelegerea artei antice”. Bodnărescu, Matilda Kugler Poni, Șerbănescu, Petrino, alături de cei dintii — deși mai puțin însemnați — reprezentau „o mișcare naturală, exprimată într-o limbă corectă, adesea elegantă, totdeauna ferită de injosiri”.

In proza științifică, direcția nouă era reprezentată de: A. Odobescu, Slavici, Burlă, Xenopol, P. Carp, Virgolici, Panu, Lambrior, T. Rosetti. Cu toate că sunt lipsiți de originalitate, acești scriitori aveau două calități aproape inexistente la cei din vechea direcție: informația sigură dela isvoarele cele mai nouă și obiectivitate absolută în cele scrise.

Proza estetică, adică proza privită în formă ei, în limbă și stil, era reprezentată prin: „Copiile de pe natură” ale lui I. Negruzzi, nuvelele istorice ale lui Odobescu, studiile lui Virgolici și Lambrior și nuvelele lui N. Cianu. Prin urmare, afirmațiile celor care calificau activitatea Junimeei drept „distructivă”, nu erau întemeiate. Dacă se distrugea ceva, atunci se distrugea ceeace era rău. Rolul constructiv, însă, a fost neasemanat mai mare și confirmarea cea mai strălucită a fost tocmai această direcție nouă, avînd ca deviză respectul principiilor veșnice și universale.

Un semn caracteristic în stilul novei direcții, era îndepărtarea neologismelor de prisos. Mai tîrziu, tratînd pe larg chestiunea neologismelor²⁾, Maiorescu arată că trebuie să introduce numai acele cuvinte, pe care nu le avem în limba noastră. Imprumutul să se facă din limba din care luăm și ideea (de preferință din cele române). În chestiunea slavonismelor, el a propus înlăturarea numai a cuvintelor care au un corespondent de origină latină. Cu acest ultim articol, activitatea critică culturală a lui Maiorescu ia sfîrșit. Atât din punct de vedere politic (proclamarea regatului), cât și cultural (noua direcție), România modernă era creată. Incepătorul criticei noastre estetice văzuse îndeplinindu-se pe rînd,

1) Lovinescu op. cit.

2) În art. „Neologismele” (1881).

toate punctele programului său. Condițiunile de fond și de formă ale producției literare erau fixate și respectate; domeniul de inspirație poetică era lărgit „prin înțelegerea ideilor... civilizației europene“, în același timp se findea „spre păstrarea și chiar accentuarea elementului național“; rătăcirile filologice fuseseră înălțurate; o mișcare nouă și sănătoasă începuse și își arăta roadele. Lozinca maioreșciană: „sinteza generală în atac, isbirea unui întreg curent periculos“, era de prisoș acum, ne mai având cui se aplica. Cel care provăduise aceste lucruri și le văzuse indeplinite, putea să se considere mulțumit.

Cu toate că nu e, propriu zis, un articol critic, cu toate că e scris în 1883, nu credem să greșim pomenind aci de scrierea lui Maiorescu: „Despre progresul adevărului“. Pe lîngă originalitatea și frumusețea concepției, acestă pătrunzător studiu de psihologie socială ne pare că simbolizează și rezumă oarecum, lupta lui Maiorescu pentru isbînda principiilor sale. O idee, pentru a deveni universală, — susține Maiorescu — trebuie să exprime o concepție nouă, să se înalte deasupra individualității autorului, să aibă la bază „entuziasmul personal“. În evoluția recunoașterii novei idei, se disting trei faze. În prima fază, adevărul este combătut cu violență de mediocriță. Resemnat, autorul se retrage în sine, adincindu-și concepțiile mai mult. Adevărul intră în a doua fază a recunoașterii. Opoziția violentă a mediocriților a atras atenția oamenilor competenți. Aceștia înțeleg ideea și, explicind-o, o adoptează la gradul de înțelegere al tuturor. „Progresul adevărului“ intră în ultima fază: a recunoașterii generale. Acum se arată valoarea elementului impersonal, ce a prezidat concepția novei idei; numai datătării acestui element, ea intră în patrimoniul comun al întregii lumi, străbătînd veacurile.

* * *

Cind s'a convins că mișcarea noastră culturală se află pe calea cea adevărată, Maiorescu și-a socotit încheiată misiunea sa de critic: „în proporția creșterii acestei mișcări, — zice el, — scade trebuința unei critice generale. Din momentul, în care se face mai bine, acest fapt însuși este sprijinul cel mai puternic al direcției adevărate... Nu e vorbă, aprețierile critice izolate nu vor lipsi și nu vor trebui să lipsească niciodată dintr'o mișcare intelectuală“¹⁾). Aceste „aprețieri izolate“ reprezintă activitatea critică literară a lui Maiorescu după 1881. În urma răshoiului pentru neafirmare, privirile Apusului se abătură cu mai multă luare aminte asupra noastră; ceeace trebuia să intereseze în primul rînd — că arăindu-ne firea și obiceiurile — era de bună seamă literatura. Asupra felului cum erau privite în Apus, producțiile noastre literare scrise Maiorescu în 1882 articolul: „Literatură română și străinătatea“. Datorită traducerilor făcute de Carmen-Sylva, Mite Kremnitz, W. Kotzebue, străinătatea putuse aprecia poezia lui Eminescu, Alexandri, Bolintineanu, cum și nuvelele lui Slavici, Odobescu, Gane, — care erau socofite demne de orice literatură. Pe lîngă formă lor estetică, aceste opere plăceaau prin originalitatea lor — specificul național — și prin faptul că erau scrise potrivit ideilor nouului curent literar european: poporanismul. Nuvela și romanul prin chiar natura lor, — zice Maiorescu — sunt silite să-și ia eroii din popor „care este nemeteșugit și se impune cu realitatea unui product al naturei primitive“. Dacă în poezie și în proza epică ne aflam în progres, lucrările de știință sau nu apăreau sau nu meritau acest nume. Mai ales condamnabilă era lipsa

1) „Poeci și critici“, vol. III.

unor lucrări privitoare la istoria patriei și la limbă maternă. Cercetări istorice publică Odobescu, M. Șuțu și D. Sturza; mult mai însemnate erau scrierile lui Hașdeu: „Istoria critică” și revista „Arhiva istorică”. Contribuții interesante adusecă colecția de documente a lui Eudoxiu Hurmuzachi și Istoria lui Gr. Tocilescu. În cecace privește studiile filologice, se observa o pornire spre bine. După aberațiunile lui Laurianu și Massimiu, apăruseră cîteva lucrări valoroase, datorite lui Lambrior, Burlă, Cipariu. Deasupra tuturor se ridică opera lui Hașdeu: „Cuvente den bâtrîni” și — cu oarecare scăderi — „Dicționarul etimologic” (în franțuzește), al lui Cihac. Concluzia la care ajunge Maiorescu este că, pe cînd în literatură poetică ne aflam în progres, în literatura științifică rămăsesem înapoi. Aplicînd teoria evoluționistă la viața spirituală a poporului nostru, el găsește explicarea acestei stări în faptul că „pătura psihologică” a generației de atunci nu era încă pregătită pentru lucrarea științifică.

In teatru, comedierele lui Caragiale marcau „un adevărat început de artă dramatică națională, independentă”. Valoarea lor, însă, era contestată de mulți. În articolul „Comediile lui Caragiale”, Maiorescu încearcă să lămurească opinia publică, asupra atacurilor ce li se aduceau. „Lucrarea lui Caragiale este originală — zice Maiorescu; comedierele sale pun pe scenă cîteva tipuri din viața noastră socială de astăzi și le desvoltă cu semnalelor lor caracteristice”. Dar tocmai, pentru că puneau pe scenă „cîteva tipuri” proprii „civilizației noastre”, comedierele lui erau îvinuite de tendonism politic. Acestor căufători de pete în soare, le răspunde Maiorescu zicînd că „o comedie nu are nimic a face cu politica de partid, ci caută să evidențieze părțile comice ale societății”. Dar vina cea mare care se aducea comedierilor lui Caragiale, era că sunt *imorale și triviale*. Iată un bun prilej pentru Maiorescu, ca să-și desvolte ideile sale estetice. Are arta în gînere o misiune morală? Da, — răspunde Maiorescu. Acest element moralizator este, însă, de aceeaș esență pentru orice artă particulară. El constă în uitarea de sine a omului pus în fața creației artistice, în înălțarea lui într-o „lume a ficțiunii ideale”. Si de ce această înălțare impersonală? Pentru că isvorul oricărui rău fiind egoismul, orice nimicire momentană a lui ne face mai buni, mai morali. Prin urmare „singura moralitate ce se poate cere operei de artă este înfățișarea unor tipuri, simfiminte și situații în adevăr omenești, care prin expunerea lor artistică să ne poată transporta în lumea închipuită de autor și să ne facă, prin deșteptarea unor emoții puternice, să ne uităm pe noi însine în interesele noastre personale și să ne înălțăm la o privire curat obiectivă a operei produse”. Judecate din acest punct de vedere, nu se putea spune despre comedierele lui Caragiale că sunt imorale. Nici de trivialitate nu putea fi îvinuit Caragiale. Tipurile înfățișate în comedierele lui „trebuie să vorbească cum vorbesc, căci numai astfel ne pot menține în iluzia realității, în care ne transportă”.

Articolul acesta este mai interesant prin ideile ce le cuprinde, decît prin scopul pe care-l urmărește: reabilitarea lui Caragiale. Simburele de estetism, expus de Maiorescu în prima sa perioadă critică, — cînd literatura noastră „era prea finără pentru o estetică mai rafinată” — ia acum o desvoltare complectă. Acum, face Maiorescu teoria generală a tuturor artelor, a „ficțiunii ideale”, în fața căreia omul se uită pe sine. Sub influența lui Schopenhauer și Platon *el cere prefacerea obiectului artei în tip*, înfățișarea lui „sub specie aeternitatis” (Spinoza). Artă tipică este artă impersonală, căci ne înălță deasupra intereselor egoiste.

Se vede, însă, că aceste teorii estetice erau încă „prea rafinate” și —

cedacă este mai curios — erau de neînțeles chiar pentru fundatorul criticei noastre literare — Dobrogeanu Gherea¹⁾). Acestuia i se părea că există contradicție între ideile susținute de Maiorescu în articolul de mai sus, și acele expuse de el într'unul de mai înțiu „Poeti și Critici“. În acest articol, apărind meritele lui Alexandri, contestate de Vlăhuță și Delavrancea, Maiorescu stabilește incompatibilitatea ce există între calitatea de poet și aceea de critic. „Poetul este mai înții de toate o individualitate“. El nu poate înțelege lumea decât aşa cum e răsfântă în prisma vederilor lui personale. De aceea exprimarea lumii, ieșită din prisma unui alt poet, nu poate fi simțită de el. Criticul, dimpotrivă, e foarte puțin individual, și astfel e flexibil la impresiile poeților. Așadar nu Vlăhuță și Delavrancea erau chemați să-l judece pe Alexandri — ei însuși fiind firi poetice. Confratricerea văzută de Dobrogeanu între condiția impersonalității ca chezăsie etică a lucrării de artă și necesitatea personalității (individualității) ca o condiție estetică a oricărui adevărat poet, această confratricere nu există decât în aparență. Lucrul a fost demonstrat de Maiorescu, cu o logică impecabilă și cu o ironie olimpiană, în articolul „Confratriceri“.

Tot în „Poeti și Critici“, atinsese Maiorescu, chestiunea superiorității dintre Alexandri și Eminescu, — chestiunea discutată de mulți pe atunci. Acolo stabilise el, că o paralelă între cei doi poeți e greu de făcut. Fiecare din ei este mare în felul lui: Eminescu, prin adâncă-i concepție, iar Alexandri, prin totalitatea acțiunii lui literare.

Cîțiva ani mai înțiu, Maiorescu scrie un articol mai desvoltat, asupra lui Eminescu²⁾. Geniul marelui nostru poet — ghicit cu o admirabilă intuiție, la începuturile desvoltării sale, de Maiorescu — se desvoltase, ajunsese la apogeu și domina spiritele de atunci. Vorbind despre personalitatea poetului, criticul nostru — adversar neîmpăcat al lui H. Taine — înălătură categoric teoria influenței mediului asupra caracterului și operei lui Eminescu: „Ce a fost și ce a devenit... este rezultatul geniului său înăscut, care era prea puternic în a sa proprie ființă, încît să-l fi abătut vre-un contact cu lumea de la drumul său firesc“. Eminescu trăia într-o lume ideală și orice coborîre în lumea convențională era pentru el o supărare și o nepotrivire firească. Nu munca și mizeria au dus pe Eminescu la nebunie, căci munca era pentru el o trebuință organică, iar mizerie cu adevărat nu se poate spune că a suferit. De aceea crede Maiorescu, că nebunia poetului era de natură internă, creditară. Eminescu nu a fost nefericit; din tot felul lui de a fi, reieșea o seninătate abstractă, o nepăsare completă pentru întimplările vieții externe. Eminescu a fost pesimist dar nu nefericit. Pesimismul său, — o influență schopenhaueriană — nu este plângerea durerilor personale, ci a soartei omenesti în deobște. Cuvintele de amor fericit și nefericit nu se pot aplica lui Eminescu, în accepțiunea obișnuită. Femeia nu-l putea captiva în mărginirea ei; în ea, el nu vedea decât copia imperfectă a unui prototip irealizabil. Personalitatea lui Eminescu, astfel înțeleasă, explică adâncimea și bogăția ideilor sale. Pasionat cercetător al filosofiei (Platon, Kant, Schopenhauer), al credințelor religioase (Creștinism, Budism) și al poeziei din toate timpurile, înzestrat cu o neobișnuită inteligență și memorie, Eminescu trăia în mijlocul comunității de idei asimilate, în care găsia materialul concret, de unde să-și formeze înalță abstracțiune din poezile sale. Bogăția și adâncimea ideilor l-au silit pe Eminescu să caute neîncetat, forma-

1) Dobrogeanu-Gherea: „Personalitatea și morală în artă“ — (Studii critice vol. II).

2) Maiorescu T.: „Eminescu și poezile lui“ (Critice vol. III).

și limba perfectă, care să le întrupeze. Prin „luptă dreaptă” el a turnat „în formă nouă limba veche și’nteleaptă”, ajungind la acea putere și frumusețe de exprimare, care s-a numit cu drept cuvînt „minune eminesciană”. Este curios cum Maiorescu — cu calitățile sale recunoscute și avînd manuscrisele lui Eminescu — n’ă căutat să facă un studiu critic mai aprofundat și asupra întregii opere a genialului nostru poet. Despre acest lucru vom spune cîteva cuvînte la urmă.

Cu toate că literatura noastră era acum reprezentată prin scriitori de valoare necontestată, se mai găsia pe îci pe colo, cîte cineva din vechea direcție, cu toate cunoșcutele păcate. Unul dintre aceștia era Aron Densușianu, profesor universitar la Iași. În a sa „Istorie a limbii și literaturii române”, acesta făgăduiește meritele literare ale lui Alexandri, socofind pe Bolintineanu și A. Mureșanu „incontestabil mai presus” decît acesta. Într’un articol¹⁾ de-o strășnică asprime, Maiorescu dovedește incompetența lui Densușianu, în materie estetică, precum și totala lipsă de valoare a poezilor lui Mureșanu (excepțind Deșteaptă-te, Romîne). Cazuri ca ale lui A. Densușianu erau, însă, rare. În general, se observa o imbecurătoare desfășurare de forțe literare, atât în principate cît și în provințiiile surori. În diferite articole, Maiorescu exprimă pe scurt, luminoase aprecieri, cu privire la lucrările de valoare, ce apăreau tot mai des. Pe lîngă articolul „În amintirea lui Kotzebue”, în care arată contribuția scrierilor acestuia, pentru cunoașterea noastră în străinătate, Maiorescu ne înfățișează figura simpatică a lui Leon Negruzzî, figura chinuită a lui I. Popovici Bănățeanu „care a știut să înfățișeze o parte a poporului nostru muncitor în forma neperitoare a artei”, după cum afrage atenția asupra primului nostru poet dialectal, bănățean, Victor Vlad Delamarina. Sub numele de „Recensiuni literare” și „Rapoarte academice”, se găsesc în scrierile critice ale lui Maiorescu o serie de articole, în care relevă publicului sau Academiciei, scriitori ca: Olănescu-Ascanio, Naum, Goga, Sadoveanu, Brătescu-Voinești. Menționînd reala valoare a poezilor d-lui Goga, Maiorescu — deși împotriva patriotismului în artă — arată că atunci cînd acest sentiment e în afară de orice tendință politică, cînd e „un simfămînt adevărat și adinc,... poate fi, în certe imprejurări, născător de poezie”. Cu aceeaș justițe, apreciază Maiorescu nuvelele d-lor Sadoveanu și Brătescu-Voinești.

Ultimul și cel mai interesant dintre aceste articole este cel intitulat: „În chestia poeziei populare”, — răspunsul la discursul de recepție al lui D. Zamfirescu. În discursul său, recipiendarul, vorbind despre poezia populară română, afirmase că ea este lipsită de valoare poetică și că Alexandri greșește cînd — în colecția sa — vorbește cu admirăție și emoțione despre geniul poetic al poporului. Maiorescu, pentru care colecția de poezii populare a lui V. Alexandri era origina naționalizării literaturii române, nu putea admite coborîrea însemnatății ei. Vorbind despre meritele noului venit, el a știut, totuș, să respingă categoric, afirmațiile eronate ale acestuia. Impresia produsă de poezile noastre populare asupra străinătății a fost considerabilă, — zicea Maiorescu, — dar mai mare a fost influența lor asupra societății noastre. Atăția dintre poezii noștri culpi — în frunte cu Eminescu — s’au inspirat din compara de frumuseți a poeziei populare. Alexandri nu poate fi învinuit că a introdus „dulcegării” în colecția lui; el n’ă făcut decît să combine diferențele variante, aşa cum i se părea mai potrivit cu geniul poetic al poporului și să le mlădie, pentru a le face accesibile gustului public. Cu aceeaș abilitate dovedește Maiorescu netemeinicia sensului defavorabil pe

care îl dă D. Zamfirescu poporanismului. Toți marii scriitori — zice Maiorescu — au convingerea intuivivă „că în cugetul poporului — fie oricât de lipsit de cultură cărturărească, ba uneori își vine să zici, tocmai fiindcă e lipsit de ea — germinează și poate prinde rădăcină desvoltarea celor mai curate și mai alese simțiminte omenești”.

Cu acest articol, puțin întinsa activitate critică literară a lui Maiorescu ia sfîrșit. Sigură în judecata ei, măsurată și atică în formă, deși neîndestulătoare, această critică embrionară a proiectat din cînd în cînd, adevărate raze de lumină și înțelegere asupra unor oameni și opere. Limitat la formele abstrakte ale cugetării logice și la cadrele culturii generale, Maiorescu nu s'a coborât decît rareori la critica literară. Pregătit sufletește prin simț artistic și cultură universală, el și-a declarat menirea încheiată și socotind că prezența unei bune literaturi, presupune în sine și critica literaturii rele, a lăsat altuia marea cinste de a întemeia adevărată critică romină¹⁾. Cauza principală a acestei atitudini sunt — după unii²⁾ — teoriile sale estetice, care-s o piedică pentru considerarea unei opere de artă ca o manifestare de vieă pur și simplu și nimic alta. Mai verosimilă se prezintă părerea că el s'a socotit toată vremea ca omul unei epoci de tranziție, dela o fază de confuzie culturală, către una de cultură adevărată, care prin ea însăși să fie refractară producțiunilor rele. Așa cum ni se infățișează din opera sa, Maiorescu a fost omul providențial, pe care soarta — priuncioasă odată mai mult aspirațiilor neamului nostru — l-a trimis să pună ordine în haosul începutului de formare a României moderne. Prin demnitatea olimpiană cu care a străbătut viața, prin hotărîrea neschimbată cu care și-a urmat linia de conduită, prin admirabilul său echilibru sufletesc și, mai presus de toate, prin neprețuita sa activitate culturală, Titu Maiorescu înfruțează geniul cel bun, care a prezidat destinele neamului nostru, la una dintre cele mai grele răspîntii ale lui. Fie ca marea lui nume să rămînă veșnic viu în inimile acelora care se bucură și se vor bucura de roadele unei îndrumări sănătoase, pornite dela el.

ISVOARELE LUCRĂRII:

Maiorescu T.	<i>Critice, vol. I, II, III</i>
Lovinescu Eug.	<i>Critice, vol. VI</i>
Bogdan-Duică Gh.	<i>T. Maiorescu</i>
Petrovici I.	<i>T. Maiorescu</i>
Ibrăileanu G.	<i>Spiritul critic</i>
Loghin C.	<i>Istoria literaturii române</i>

1) Lovinescu

2) Ibrăileanu

INFLUENȚELE STRĂINE ÎN POEZIA LUI M. EMINESCU

INFLUENȚA GERMANĂ

(FRAGMENT)

de elevul FRUNZESCU AL.
din cl. VII B.

Influența germană în poezia lui M. Eminescu poate să fi venit pe 2 cǎi: în mod indirect prin cefirea operelor unor poeți și scriitori germani cît și pe cale directă, prin aprofundarea concepțiilor filozofice pe care le găsim exprimate, în poezia sa.

1) Pe cale indirectă ar fi în poezia „La steaua”, inspirată de poetul Gottfried Keller¹⁾. Dacă inspirația î-a venit pe această cale, ideea de spațiu și timp va fi încolțită în mintea lui Eminescu, încă de pe cind pătrunse metoda criticismului kantian. Răspunzând problemii filozofice: „Limitile cunoștinței noastre relative la univers și valoarea cunoștinței noastre științifice...”, Kant susține limitarea simțurilor omenești și neagă realitatea individuală a lucrurilor.

Intr'un mod poetic, Eminescu concretizează ideile de timp și de spațiu de la filozoful german Kant. Acestea sunt numai forme ale minții noastre (apriorismul kantian).

Icoana stelei ce-a murit
Incepe cer se sue:
Era pe cind nu s'a zărit,

Deci, biruind prezentul să luăm parte nu numai la nașterea unei stele ce a răsărít pe bolta cerească, dar chiar la evoluția ei, la moartea ei, care a avut loc într'un timp trecut, spre capătul căruia ne poate duce numai ideea de apriori.

Azi o vedem, și nu e.

Este versul final al poeziei propriu zise. Noi mai zărim icoana stelei, imaginea stelei pe care ne-o dă lumina; dar corpul care a produs lumina numai există, căci spațul care desparte lumea noastră de stea e atât de lung, încit numai durata luminei, înfîrzierea luminei sau, cu alte cuvinte, fracțiunea matematică a timpului, izbește simțul văzului.

M. Eminescu a avut dreptate cind a afirmat acest adevar: iluzia existenții unor stele. Aceasta dovedește că poetul are cunoștințe despre o lege astro-fizică, că noi vedem astăzi nu firmamentul și cu stelele de pe el aşa cum se prezintă atunci cind îl privim, ci înlocuim cum a fost altădată, în fimpuri foarte îndepărtate.

2) Influența lui Kant, aşa cum d-l Mircea Djuvara o analizează în studiul său „Filozofia poeziei lui Eminescu” apărut în „Convergiri literare” nr. 6 din anul 1914, s'a exercitat asupra operei poetului mai mult prin interesul ce pro-

1) N. Zaharia: „Viața și opera lui M. Eminescu”.

blemele de înaltă cugetare îl pasionaseră cîndva pe Eminescu. D-șa afirmă că Eminescu nu a fost filozof în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Din studiul diferitelor sisteme de filozofie, Eminescu își formase o idee despre univers, dar această idee nu a putut fi fixată într'un crez filozofic, lucru explicabil prin predispoziția poetului pentru muze și prin lipsa unei culturi mai solide în domeniul filozofiei, de care lipsă nu putem acuza pe poet. Ca o influență a „criticei rațiunii pure“ a lui Kant, d-șl Djuvara citează următoarele versuri din „Epigonii“:

Ce e cugetarea sacră? combinare măestrită
Unor lucruri n'existente, carte tristă și 'ncilcîtă,
Ce mai mult o incifrează cel ce vrea a descifra.

Și rezultatul. D-șl Djuvara arată că Eminescu ajunge la concepția timpului matematic a lui Kant, concepție nestatornică în opera sa, căci ne dovedește că mai păstrează încă conștiința imediată despre timpul real.

Trecut=au anii ca norii lungi pe șesuri
Si niciodată n'or să vie iară,

Concepția care ar putea fi legată cu aceea a timpului matematic prin versul ultim al *Sonetului*:

Iar timpul crește'n urma mea... mă 'ntunec!

Conștiința timpului real se pare că a avut-o Eminescu în totdeauna, (abstracție făcînd de cazurile cînd Eminescu trece dincolo de empirism, lucru pe care poezia=l arată destul de rar) o găsim în fiecare din cele ce urmează:

Cînd amintirile 'n trecut
Incearcă să mă cheme,
Pe drumul lung și cunoscut
Mai trec din vreme 'n vremে.

(Cînd amintirile...)

Dar lucrul destul de caracteristic (în „Sărmanul Dionis“ îl găsim bine ilustrat) este transpunerea în trecut. Astfel în versul:

Trezindu-te, iubito, cu anii înapoi.

(Despărțire...)

Ca și în versul

Visîndu-se o clipă cu anii înapoi.

Eminescu ajunge să conceapă viața în esență, abia după profundarea filozofiei schopenhaueriene.

Pentru a pătrunde însă în miezul acestei filozofii, să vedem însă ce înțelegem prin cuvîntul pesimism care constituind fondul acestei filozofii va avea să influențeze într'o largă măsură pe Eminescu. Pesimism — atât pe cât pot ajunge cu slabele idei ce le am asupra originei cuvintelor — ar veni de la lat. *pessimus=a=um*, superlativul lui *malus=a=um=rău*. Cu alte cuvinte el exprimă ideea răului în vorbirea zilnică la Romani, iar în ideile înalte ale timpului ar fi raportat la viață în general, ajungînd să influențeze asupra concepției optimiste-religioase cu privire la rolul omului pe pămînt.

Pesimism și optimism sunt două noțiuni contradictorii, între care nu se vede posibilitatea unei conciliații. De altfel raportul acesta de contradicție poate fi studiat în lucrarea „Despre religie“, un dialog al lui Schopenhauer, — tradus cam prin anul 1898 în „Converbiri literare“, — în care Schopenhauer spune că religia se bazează pe „un grad de ignoranță“, că ea are 2 fețe, adevar și minciună și că filosoful Kant a luat religiei aderența mintuitoare, căușind să-și impui veaderile lui.

Eminescu pesimist absolut, după cum rezultă din opera sa poetică, ajunge să-și schimbe părerile sale pe care le are despre viață și pe care le găsim așa de frumos exprimate în poezia de tinerețe, „*Speranța*“:

Așa virtuoșii murind nu desper,
Speranța lor frunte 'n senină,
Speranța cea dulce de plată în cer,
Ii face de uită de-a morții dureri,
Pleoapele'n pace le 'nchină.

Versul al III-lea: „Speranța cea dulce de plată în cer“, exprimă doctrina filozofiei creștine.

In opoziție cu aceasta avem în „*Melancolie*“:

Credința zugrăvește icoanele 'n biserici
Și 'n sufletu-mi pusese poveștile-i feerică,
Dar de-zale vieții valuri, de al furtunei pas
Abia confure triste și umbre-au mai rămas.

„*Melancolie*“ poezie scrisă în 1876 deci în complectă fază de maturitate, ne aruncă o lumină vie asupra interiorului lui Eminescu. Nu predispoziția l-a adus la pesimism, ci „vicața cu valul ei“. Aceasta ne arată în special influența mediului asupra facultăților lui sufletești. Dar pesimismul distrugător (o influență nefastă a lui Schopenhauer) e vădit în poezia „*Impărat și proletar*“. Concluzia acestei poezii, — liberată de ideile revoluționare cari sunt numai o introducere a poetului față de însemnatatea celei dintâi, — în cazul de față este, — nici mai mult nici mai puțin, — motivarea afirmațiunii de-lui prof. M. Djuvara.

„Die Welt ist meine Vorstellung“ răsună mereu în versurile lui Eminescu, sub forma că tot ce știm și tot ce cunoaștem nu este de căt un vis al nostru.

Concluzia poeziei „*Impărat și proletar*“ sună:

Cînd știi că visu-acesta cu moarte se sfîrșește,
Că 'n urmă-ți rămîn toate astfel cum sunt, de dregi
Oricît ai drege 'n lume... atunci te obosește
Eterna alergare... și un gînd te ademenește:
Că vis al morții eterne e viața lumi 'ntregi.

O afirmație cum nu se poate mai exactă a crezului filozofic a lui Eminescu care își găsește o motivare în versurile de mai sus. (Djuvara).

„De am întreba pe morți dacă ar voi să invie“ spune Schopenhauer „ei ar clăfina din capete, răspunsul, nu!“ Aceeași influență a lui Schopenhauer, o găsim în poezia „*Cu mine zilele-ți adaogi*“. Strofele următoare vor motiva în destul un citat al de-lui Tudor Vianu, din Schopenhauer :

Cu mine zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Să ai cu toate astea 'n față
Dezapururi ziua cea de azi.

Cînd unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma
Precum cînd soarele apune,
El și răsare șindeva.

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-acelaș vad,
Se pare cumcă-i altă toamnă,
Ci'n veci aceleasi frunze cad.

Naintea nopții noastre umbără
Crăiasa dulcii dimineți ;
Chiar moartea însăși e-o părere
Și un visternic de vieți.

Dar viața este un prezent etern, că nimeni nu a trăit în viitor sau în trecut. Poezia aceasta are un isvor precis în „textele schopenhaueriene”, spune d-l Vianu, aducind spre motivare textul lui Schopenhauer. „Moartea este asemenea cu apusul soarelui, pe care noaptea pare să-l înghită, dar care, în realitate, isvor al oricărei lumini strălucește fără întrerupere, aduce fără încetare zile noi, unor lumi noi, apunind mereu și mereu răsăritind”. De aici în compararea poeziei cu textul, iese, nu se poate mai nimeri, ideea filozofică identică: relativitatea morții.

Aceeaș idee la mînat pe Eminescu, la lucrarea poeziei, la cristalizarea ei în versuri.

In „Rugăciunea unui Dac” găsim aceeaș idee a lui Schopenhauer. Poetul spune că trebuie să binecuvântăm pe aceia ce ne fac viața grea, imposibilă deoarece ei ne eliberează de forța voinței de a trăi.

Ca o urmare a pesimismului schopenhauerian, Eminescu idealizează trecutul față de joscacia prezentului. (Scrisoarea III, Epigonii și Scrisoarea IV).

Există o strînsă legătură între filozofia lui Schopenhauer și poezia lui Eminescu, deosebindu-se numai prin faptul că primul a trecut toate ideile sale prin prisma rece a rațiunii, în timp ce al doilea le-a trecut prin prisma lui sufletească. Schopenhauer, predictor „al moralei eroice a renunțării și a ascetismului”, dar pe care morală nu o aplică de loc în viața sa destul de dezordonată, a influențat mult pe Eminescu în această direcție. „Scrisoarea IV” este o doavadă mai mult despre înriurirea pe care filozoful german a avut-o asupra celui mai mare poet al nostru.

Această influență l-a transformat pe romanticul Eminescu în poetul, care, după ce scrie versurile :

Luna... luna ese 'ntreagă, se înalțăsa bălae
Si din ţărm în ţărm durează o cărare de văpae,
Ce pe-o răpede 'nmiire de mici unde o aşterne
Ea, copila cea de aur, visul negurii eterne ;
Si cu cît lumina=i dulce tot mai mult se lămurește,
Cu=atit valurile apei, cu=atit firmul par'că crește,
Codrul pare tot mai mare, par'că vine mai aproape
De 'mpreună cu a lunei disc, stăpinitor de ape.
Iară fei cu umbra lată și cu flori pină 'n pămînt
Inspire apa 'ntunecată lin se scutură de vînt.
Peste capul blond al fetei sboară florile și o plouă...

ajunge la „depoețizarea iubirii”:

Și ca mumii Egiptene stau cu foții 'n scaun țepeni,
Tu, cu mînele 'ncleștate, mai cu degetele depeni,
Mai sucești vre-o figară, numeri fire de musteți
Și 'n probleme culinare te încerci a fi istet.

Sunt sătul de aşa viață... nu sorbind a ci pahare,
Dar mizeria aceasta, proza asta e amară.
Să sfîrtești cu mii de lacrimi un instinct atât de van,
Ce le-abate și la paseri de vre-o două ori pe an?

Faptul că Eminescu a fost neconsecvent în viața sa, cu ideile pe care le preconiza în poezii, a făcut pe cercetătorii isvoarelor de inspirație a lui Eminescu să bănuiască că adevărul filozof care l-ar fi inspirat, ar fi nu Schopenhauer, ci după cum spune d-l Păunescu-Ulmu, un altul, Ed. von Hartmann.

Deosebirea între concepția lui Schopenhauer și a lui Hartmann ar fi următoarea: în timp ce Schopenhauer inspirat de filozofia indiană, pleacă dela acelaș punct cu dinsa în ceeace privește ideea cosmogonică și ajunge la ideea de renunțare la toate bunurile vieții prin ascetism (la Nirvana) — propagind deci ideea de inacțiune; — Hartmann admite că, numai prin muncă, prin ideea de progres, omenirea poate ajunge la fericirea supremă, la repausul etern în Nirvana.

Care din acești doi mari cugetători ai filozofiei germane va fi fost adevărătul inspirator al poetului nostru, rămîne să o arăte cercetările ulterioare.

Noi înclinăm a crede că Schopenhauer a fost acel care prin ideile sale, l-a mulțumit sufletește pe Eminescu, cel pătruns de ideile lui Hartmann.

ISVOARELE LUCRĂRII:

Bogdan-Duică G.	<i>Titu Liviu Maiorescu</i>
Vianu T.	<i>Poezia lui Mihail Eminescu</i>
Zaharia N.	<i>Viețea și opera lui M. Eminescu</i>
Djuvara Mircea	<i>Filozofia poeziei lui M. Eminescu</i> (Con vorbiri literare nr. 6, 1914)
Petrovici I.	<i>Contribuții la filozofia lui M. Eminescu</i> (Revista de filozofie nr. 3 iulie-august 1930)
Eminescu M.	<i>Poezii</i> (Ediție alcătuită de G. Ibrăileanu)
Caracostea D.	<i>Personalitatea lui M. Eminescu</i>

DAREA DE SEAMĂ DESPRE

SOCIETATEA DE LECTURĂ

PROCES VERBAL DIN 8 NOEMVRE 1930

D-l profesor I. Enescu, președintele Societății, în cuvântarea de deschidere spune următoarele :

„Pe lîngă orice liceu este necesară o societate de lectură a elevilor. Nevoie-
itatea unei astfel de societăți se naște din insuficiența cunoștințelor pe care le
capătă în școală. Materiile de studiu fiind multe, legătura dintre ele nu este bine
încheiată, iar asimilarea cunoștințelor ciștigate nedesevîrșită. Cunoștințele elevilor
pot fi însă complectate prin lectura particulară. Nu însă toată lumea are la
îndemînă cărțile necesare și de multe ori nici timpul nu este îndestulător.

Societatea de lectură aduce un mare folos elevilor din cl. VII-a, cari vor da
examenul de bacalaureat. Acolo se cere mai multă sinteză, adică o coordonare
de cunoștințe într'un mod cît mai general și trecerea lor prin prisma personală.
Acst lucru îl urmărește societatea de lectură.

In rezumat, iată foloasele pe care le trag elevii dela dînsa :

Te învață să te exprimi corect și să-ți păstrezi calmul.

Te învață să-ți mărginești materia de tratat într'un cadru restrîns, potrivit
limitele timpului.

Să ciștigi rutină socială, adică puțința de a te adapta cât mai ușor la mediu.

Deci, societatea de lectură are aspecte multiple și dacă se va ţine seamă
de anumite regule, va avea rezultate bune.

Ideeă de societate implică dela sine alte idei secundare pe care se înteme-
ează, și anume :

Ideeă de reciprocitate fără de care o societate nu poate să fie valabilă. In-
dividul trebuie să ţină cont în acțiunea lui de indivizii înconjurători.

Deci, orice societate de lectură cere dela fiecare individ al său un auto-
control, o verificare proprie, severă, spre a nu aduce nemulțumiri celorlalți.

Ideeă de solidaritate. Nimic nu se poate face într'o societate fără solidari-
tate. Nu trebuie însă înțeles prin aceasta că membrii unei societăți de lectură să
nu critice lucrarea unuia din ei. Din contra, solidaritatea presupune activitate înc-
cepînd dela cel mai mic grad pînă la cel mai înalt. Numai atunci va progrăsa
societatea de lectură, cînd fiecare va contribui cu cîte ceva.

Ideeă de răspundere. Fiecare trebuie să fie convins că are o răspundere
față de bunul mers al societății. Necontribuind cu nimic pentru societate, ești
mușrat de conștiință.

1) In cursul acestui an școlar s'au ţinut 9 ședințe. Cea dintâi ședință a avut loc în ziua de
8 noiembrie 1930, iar cea din urmă în ziua de 24 mai 1931.

Ideea de sancțiune. Cine își ia un angajament și nu-l îndeplinește își primește sancțiunea dela cei mai mari și dela colegii săi. Un individ care nu-și îndeplinește un angajament face dovedă că va fi întreaga sa vieată un parazit al societății, adică va fi lipsit de orice sentiment altruist ca prietenia, iubirea sau cinstea.

Așa dar, societatea de lectură e un fel de fabrică din care fiecareiese un om cu totul altfel de cum a înfrat, adică având o nouă structură sufletească.

Societatea de lectură are ca deviză: Fiecare să devină cît mai social, să-și îmbogățească cunoștințele și să și le expună cît mai clar și mai ordonat, cu un cuvînt societatea își are și ea meritul ei în formarea caracterului omenesc.

Normele după care se va conduce Societatea noastră de lectură sunt următoarele:

1. Sunt membri ai Societății, în mod obligator, toți elevii din clasele VI A și VII A.

2. Societatea va avea ședințe duminică, din 3 în 3 săptămâni, între ora 10 jum. și 11 jum.

3. Lucrările care se vor ceta vor consta din disertații și comunicări.

4. Orice lucrare nu va trece de 30 pagini de caiet.

5. La lucrări trebuie să contribue întreaga asistență, studiind subiectul mai înainte pentru a putea critica.

6. Pentru a economisi din timp, fiecare se verifică în comparație cu cel ce cetește și la sfîrșit critică.

7. Lucrările să cuprindă în fond lucruri privitoare la cunoștințele de bacalaureat, pentru că numai acestea sunt necesare acum. Subiectele ce se vor trata se vor lua din materiile în legătură cu bacalaureatul, adică din limba română, istorie, geografie, științe naturale și fizico-chimice.

8. Se va insista mult asupra formei, căci s'a constatat că $\frac{3}{4}$ din candidații la bacalaureat nu știu să scrie. Trebuie deci să se muncească stilul, fraza să fie cizelată.

9. În ce privește punctul distractiv, se va ține o declamație comică și se va cînta o bucată muzicală“.

Ca metodă de lucru, d-l profesor I. Enescu anunță că rolul lui va fi mai mult pasiv. Va observa discuțiile, le va conduce ca să nu se nască discuțiuni de prisos și va aprecia cît mai lapidar lucrările, arătînd dacă nu s'au relevat de elevi anumite defecte sau lipsuri mai mari.

Se fixează programul ședinței viitoare.

Nr. 6

29 MART 1931

Elevul **Grosu Stefan** din cl. VI A cetește disertația sa despre **Influența germană în poezile lui M. Eminescu**.

După ce arată însemnatatea lui Eminescu în literatura noastră, trece la cele trei influențe care s'au exercitat asupra lui: a neamului nostru, a originalității și subiectivității poetului și influența străină.

Asupra acestelor din urmă influență, accentuiază, arătînd că Eminescu lăudă ideea lui Schopenhauer reușește să ne aducă o muzicalitate nouă în poezie.

In poeziile lui Eminescu, vom găsi înfățișate sentimente veșnice, străbătute de un colorit pesimist, care însă, nu este o finguire personală sau zugrăviri de îmărciuni particulare. În privința pesimismului lui Eminescu, sunt mai multe păreri între care se află și aceea că el ar fi fost influențat de opera lui Schopenhauer,

Deși Eminescu, pe cind studia în școlile germane, cunoștea concepția optimismă a lui Dühring, totuș el nu și-a apropiat-o, deoarece fondul sufletesc împinge spre concepția lui Schopenhauer. Cetind pe Schopenhauer cu pasiune, Eminescu ajunge la cunoașterea literaturii indice, astfel în „Scrisoarea I-a” găsim formulată geneza Universului după cosmogonia indiană.

In „Cu mîne zilele-ți adaogi”, Eminescu n'a făcut altceva decât să perpetueze ideea lui Schopenhauer, care spune că viața e un prezent etern, că nimeni n'a trăit în viitor sau în trecut.

Schopenhauer deschide lui Eminescu drumul spre literatură și stoicismul greco-roman, cu ajutorul căreia el își arată toate ideile filozofice ale acestei literaturi în poezia: „Glossă”.

In „Rugăciunea unui Dac” găsim expuse deasemenea ideile lui Schopenhauer, cind spune că trebuie să binecuvîntăm pe aceia ce ne fac viața grea, imposibilă, și să urim pe cei ce ne-șoară fac plăcută, ușoară, deoarece ei ne eliberează de forța voinții de a trăi.

Ca o urmare a pesimismului, Eminescu idealizează numai trecutul pe care îl pune alături cu prezentul iostnic. Se evidențiază în „Satira III-a”, în „Epigonii” și în „Satira IV-a”.

Între filozofia lui Schopenhauer și poezia lui Eminescu există o strinsă legătură dar care se deosebesc numai prin faptul că primul a trecut toate ideile acestea prin prisma rece a rațiunii, pe când al doilea le-a trecut prin prisma lui sufletească.

Eminescu a cefit pe filozoful Em. Kant, care, însă, are o influență mai slabă. El a prezentat pe Kant în înfățișarea unui bătrân filozof astronom, într-o parte din „Scrisoarea I-a” și „Scrisoarea II-a”, cind:

„Parcă-l văd pe astronominul cu al negurii repaos

Cum ușor ca din cutie scoate lumile din haos”.

Goethe a influențat în mod covîrșitor, dar roditor, poezia lui Eminescu. Sunt multe asemănări între acești doi mari poeți. După cum Goethe iubind pe Mariana, simte depărtarea dintre ei, tot așa Eminescu iubind pe Veronica Micle, se simte neințelus. Isvorul de inspirație al poeziei „Luceafărul” se crede că ar fi un basm al unui german Kunisch. Se crede, ceeace este posibil, că poezia „Hochbild” a lui Goethe ar fi influențat asupra „Luceafărului”. Deși unii sunt contra acestei păreri, cum este d-l Vianu, totuș diferențele expresiei întrebuintate de Eminescu se aproape de ale lui Goethe.

Eminescu s'a cufundat în studierea operei lui Schiller, împărtășind universalismul lui și iubirea pentru oameni.

Lenau a fost aprofundat de Eminescu într-o măsură mai largă, căci acesta se asăma că temperament, caracter și soartă. Eminescu iubia natura cu pașiiune, astfel că după versurile ce arată neliniștea umană, el introduce pacea și liniștea naturii. Găsim aceasta în „Povestea Teiului”, identică cu poezia „Das Pasthorn” a lui Lenau. Sentimentul de iubire de mamă îl găsim în „O mamă” care e aproape la fel cu „Der Seelenkranke” tot de Lenau. Influența germană

nu a întunecat de loc valoarea lui Eminescu, ci din contra geniul lui rămâne etern. Iau parte la discuție mai mulți elevi.

Elevul *Luculescu Octavian* din cl. VI A arată că vorbitorul a insistat prea puțin asupra influenței filosofice a lui Kant în opera lui M. Eminescu, iar în privința poeziei „Rugăciunea unui Dac”, nu vede influența germană ci este numai o imitație după Alfred de Vigny.

D-l profesor *I. Enescu* constată că lucrarea elevului Grosu St. a fost analitică și pre deosebire de lucrarea elevului Banu D. din cl. VII A care a fost sintetică. Pentru facerea acestei disertații, elevul Grosu St. a întîmpinat două greutăți: 1) pătrunderea concepțiilor filozofice, 2) redarea lor într-o formă clară și precisă.

Pesimismul lui Eminescu nu este rezolvat nici azi, fiindcă punctul de vedere al criticiilor a dat o rezoluție unilaterală. Unii critici susțin că s-ar datora mediului social în care a trăit poetul. La început, poetul idealiza lumea, depărțindu-se cu aspirațiile de dinșa; neputind trăi afară de ea, a devenit pesimist. Deci, pesimismul din primele lui poezii rezultă din ciocnirea dintre aspirațiile lui și concretizarea lor. Astfel romanul „Geniu pustiu” e pesimist, deși Eminescu l-a scris înainte de a ajunge la Viena. Până la 1869 pesimismul lui Eminescu este de natură empirică, isvorit din necazurile vieții și din reflexia sa intimă. La Viena poetul se atașează de un pesimism intelectual, care îi deschide calea spre Nirvana. A mai intervenit și o boală nervoasă care l-a forțat spre pesimism. Eminescu a mai fost influențat și de poetul Bürger, după modelul căruia a scris poezia „Strigoii”.

Urmează recenzia elevului *Banu D.* din cl. VII A asupra volumului „Poezia lui Eminescu”, scris de Tudor Vianu.

După ce arată starea de spirit, în care se găsau studiile literare înainte de apariția studiului d-lui Vianu asupra poeziei lui Eminescu, elevul Banu D. prezintă rînd pe rînd cele șase capitole ce întocmește această lucrare, arătând care au fost intențiile autorului.

In primul capitol: „Afișările și motive romantice în poeziile de finerețe”, d-l Vianu combate părerea lui Gherea că poeziile din finerețe ale lui Eminescu erau îndreptări — din cauza mediului social — către pesimism și reacțiune, arătând că ceeace Gherea prezintă ca un contrast, era o afișare subordonată romantismului. Lirica socială, filosofică și erotică sunt din primul moment categoriile de căpetenie ale poeziei lui Eminescu. Cercul de idei al poezilor de finerețe ale poetului aparține mai cu seamă romantismului de nuanță franceză — model aproape unic al literaturii noastre culte înainte de Eminescu, și originalitatea poetului se va preciza astfel din poziția pe care reușește să își cîștige față de acest romanticism.

In capitolul al doilea: „Eminescu și etica lui Schopenhauer”, autorul ne spune că Eminescu, ca student la Viena, face cunoștință cu filozofia lui Schopenhauer și că apropierea dintre acesta și Eminescu s-a făcut de afișea ori, încit ea poate fi pentru Eminescu nu numai un tovarăș al vieții ci și un isvor neșecat de inspirație. Prin el i s-a deschis poetului nostru drumul către înțelepciunea și literatura indică, către fintăna de mîngîiere a stoicismului greco-roman. Schopenhauer a introdus în țesătura inspirației lui Eminescu mai multe fire și acest fapt nu coboară întru nimic originalitatea poetului, care trebuie căutată numai în adevărul și energia lirismului cu care însuflețește niște gînduri abstractive.

Al treilea capitol este intitulat; „Voluptate și durere”. O împerechere de cuvinte foarte caracteristice pentru Eminescu este aceea care asociază expresia

voluptății, bunăoară „farmec dureros“ în care se poate exprima una din inspirațiile de ansamblu ale operei sale. Acel „farmec dureros“ al poeziei eminesciene este nu numai o categorie sentimentală romantică, dar și „dorul“ poeziei populare.

In capitolul patru : „Pessimism și natură“, d-l Vianu arată că, pe cind pessimismul poetilor Leopold și Vigny e datorit sentimentului singurătății din mijlocul naturii unit cu cel al demnității umane, acel a lui Eminescu ieșe din reflecția lumii în mijlocul căreia trăește, care reflecție împerechiată cu suferințile pe care îl hărăzește o inimă femciască, constituie pessimismul eminescian. Acest pessimism este îmblinzt de natură, Eminescu fiind un bun prieten al ei.

In al cincilea capitol : „Luceafărul“, autorul arată părerile d-lor G. Bogdan Duică și D. Caracostea asupra isvorului de inspirație al „Luceafărului“. Primul spune că isvorul de inspirație ar fi dintr'un basm al lui Kunisch, dar n'a luat decât foarte puțin ; cel de al doilea socotește însă că adevaratul isvor este basmul lui Kunisch. Totuși valoarea acestei poczii nu scade, pentru că azi cum se prezintă este capo d'opera a liricei noastre.

In ultimul capitol „Armonia eminesciană“, d-l T. Vianu ne vorbește despre muzicalitatea versurile lui Eminescu care alcătuesc una dintre cele mai desăvârșite armonii.

D-l Tudor Vianu a reușit astfel să ne dea cel mai profund studiu critic asupra operii lui M. Eminescu.

Punctul muzical a fost finit de elevul Vilcu Vasile din cl. I A, căruia Societatea îi aduce mulțumiri.

Nr. 7

26 APRIL 1931

Elevul Beiniș Șmil din cl. VI A a făcut comunicarea următoare : „Războiul mondial în literatură“.

Se știe că orice eveniment din viața unui popor exercită o oarecare repercuziune asupra activității de orice fel și mai cu seamă în literatura lui. Era firesc, prin urmare, ca și războiul mondial să exercite o înriurire covîrșitoare în literatură, cu atât mai mult, cu cât acest războiu a fost un eveniment care a schimbat cu totul aspectul societății omenești. Ori, după cum se știe că literatura este ecoul spiritului și al simțirii unei societăți, este firesc ca ea după războiu să fie cu mult deosebită de cea anterioară. In afară de acestea, însuși evenimentul, care a provocat această perturbare, a devenit obiect de inspirație în literatură și a dat un vast cimp de exploatare mai ales pentru roman. In romanele din literatura noastră, apărute după războiu, războiul pentru întregirea națională a fost descris în culorile cele mai apropiate de realitate. Suferințile provocate de războiu sunt de două feluri : suferințile celor de pe front și suferințile celor rămași dincolo de linia frontului în regiunile ocupate de inamic ori chiar de armata aliașilor noștri.

Pe front este purgatorul unde se curăță de păcate toți acei ce nu se vor mai reîntoarce, și tot aici este locul de sacrificiu al multor suflete mari și nobile care trebuiau să producă spre folosul omenirii, mult mai mult de cît o grămadă de carne menită să îngrașe pămîntul prin descompunere. In regiunile ocupate este locul, unde mulți indivizi lipsiți de scrupule se pot îmbogăți exploafind naivitatea unor femei nenorocite, și tot aici este locul unde femei necredincioase pre-

gătesc cea mai grea lovitură bărbajilor lor în cazul cînd se vor mai reîntoarce de pe front. Războiul însă trece, totul se uită, dar miile de orfani și de văduve sunt reminiscențele acestui groaznic eveniment, care va aminti oricind și oricui că el a existat într'adevăr. Astfel înfășiat în literatură, războiul ne apare ca unul din cele mai groaznice evenimente și care nu poate fi dorit de către dușmanii societății omenești.

Elevul **Georgescu Gh.** din cl. VI A a desvoltat disertația sa despre **Nuvele lui Cezar Petrescu**.

După 1900 se intemeiază „Semănătorul“ în jurul căruia se grupă căi mai buni scriitori ai noștri. La „Semănătorul“ colaborează și dr. Mihail Sadoveanu, un scriitor de maturitate și productivitate deosebită. Dr. Sadoveanu nu și căută subiectele în virtejul orașelor, alegind suflete complicate, ci privirile sale se îndreaptă spre traiul de la țară unde faptele omenești apar ca reflexe directe ale impresiilor interne, neînlănțuite de considerații sociale și neimpiedicate de potolirea rațională a educației. Unul dintre urmării principali ai revistei „Semănătorul“ și în special ai lui Sadoveanu este dr. Cezar Petrescu. Cezar Petrescu desfășoară o activitate energetică atât în literatură cât și în ziaristică. În nuvele sale, realul ne apare despărțit de fantastic, într'un mod foarte vag.

Influența inaugurate de „Semănătorul“ se vede la C. Petrescu numai în „Scrisorile unui răzeș“, și tocmai din această cauză acest volum de nuvele face față scriitorului. În acest volum de nuvele adesea se găsește înfiripată o poveste de dragoste în cadrul minunat al naturei misifice. Aceste nuvele sunt caracteristice prin lirismul cu care autorul este pătruns, lirism care ajunge la paroxism în „Podgoria de odinioară“, unde autorul adincă insuflare de nostalgia locurilor din copilărie vine să le revadă.

Iubirea în nuvelele lui Cezar Petrescu ne este arătată ca o amintire înduioșătoare care vine să-l tulbure în clipele de adincă meditare. În bucată literară „Socoteala“ este vorba de doi țărani cari vor să omoare pe jandarmul satului din cauza neajunsurilor suferite de pe urma lui. Cind acești țărani aud de moartea copilului acestui jandarm, amândoi uită răzbunarea și-l consolează pe jandarm. În această nuvelă ne este redat admirabil, în toată realitatea lui, sufletul țăranielui român.

În volumul „Drumul cu popi“ unde C. Petrescu a trecut la „fantastic“, nuvelele, după părerile criticiilor, sunt luate din scriitorii străini. Astfel dr. E. Lovinescu spune că povestirea „Unchiului din America“ este imitată după Guy de Maupassant. Fantasticul se reliefă mai mult în nuvela sa „Omul care și-a găsit umbra“, unde personajul principal cade, printr-o infișare banală, în halucinații.

Cezar Petrescu nu se mulțumește să studieze numai conștiientul ci în nuvela „Somnul“ trece și în domeniul subconștiului unde fantasticul încheiat cu o admirabilă analiză psihologică se evidențiază din ce în ce mai mult, ajungind la cea mai înaltă expresie în „Aranca, stima lacurilor“. În această nuvelă, insuflare de puternica imaginație a autorului, este vorba de viața ciudată pe care va fi dusă cîndva, în părțile Ardealului, o castelană dintr-o familie ungurească.

Insemnatatea lui Cezar Petrescu constă și în alegerea momentului psihologic, în care culminează mai toate celelalte momente. Este pururea un eveniment sufletesc hotărîtor, care formează obiectul povestirii și în jurul căreia se cumpără celelalte amănunte, fiecăruia evenimentul este o criză evidentă, fiecăruia este amintirea temporală a unui tulburări, fiecăruia este slăbiciunea unei amintiri finale.

Desnodământul de multe ori apare cam silit și această se vede în nuvelele, în care predomină fantasticul.

Nuvele lui Cezar Petrescu sunt creațiuni inspirate de intuiția creată a unor tipuri felurite, luate de pe toate treptele societății noastre, și exprimată într-o formă perfect adaptabilă mediului social descris.

Iau parte la discuție mai mulți elevi.

Elevul Beiniș Șmil din cl. VI A este de părere că trebuie să se arăte că, în primele lui opere, stilul lui Cezar Petrescu este influențat de Sadoveanu; pe cîță vreme în scrierile următoare, găsim un stil gazetăresc, ceeace este o scădere toarte mare. Disertația este bună.

D-l prof. I. Enescu arată că lucrarea elevului Georgescu Gh. este în ansamblu bună, fiindcă s'a putut vedea evoluția nuvelei lui C. Petrescu. Dacă această evoluție nu a putut fi prinsă mai bine, se datorește formei care ar fi putut fi mai clară și mai precisă. Curentul *Semănătorului* s'a născut: 1) dintr'un imbold pentru a ține unit sufletește întregul popor, adică dintr'un ideal național; 2) dintr'un motiv literar, „Semănătorul“ a fost ca o reacțiune contra curentului postminescian. În primele nuvele C. Petrescu imită pe Sadoveanu. În ce privește evoluția stilistică, se remarcă un regres. Din primele nuvele se remarcă, în plus față de Sadoveanu, printr'o pătrundere mai adincă în analiza psihologică a personajilor, alegind pentru acest scop momentele cele mai zguduitoare. În nuvela „Socoteala“, se vede ideea de umanism în sufletul celor doi țărani. Fantasticul este o imitație străină care a influențat și pe Cezar Petrescu.

Elevul Axente M. din cl. VII A a declamat poezia „Candela“ de Gr. Alexandrescu.

Punctul muzical a fost ținut de elevii Crișan din cl. VI A și Vilcu din cl. I A.

Nr. 8

17 MAI 1931

Elevul Kivu C. Ioan din cl. VII A desvoltă disertația intitulată : **Comicul în opera dramatică a lui Caragiale.**

După ce disertantul face cîteva considerațuni asupra comicului în genere, stabilește calitățile pe care trebuie să le îndeplinească. Constată apoi că Alexandri nu a putut să realizeze un comic complect, pentru că comicul limbajului și al situației sunt lipsite de cel al caracterului.

Eroii comici ai lui Caragiale sunt niște ignoranți și arăta građul de civilizație și cultură la care au ajuns. Nota caracteristică la aceștia este responsabilitatea prostiei lor. Soțul înșelat la Caragiale nu este comic prin definiție, ci prin responsabilitatea neroziei sale. Analizând felul cum a realizat Caragiale comicul complex, iată, în rezumat, ce constată disertantul :

In opera teatrală „De ale Carnavalului“ comicul caracterelor e abia schițat, din această cauză este o farsă. Situațiile comice, în această comedie, reiesă din încurcătura care se naște între amanții. Comicul de mișcare este constituit de alergătura dintre înșelat și înșelător, care rămîne totuș nedescoperit. Aceste două feluri de comic sunt însoțite de comicul limbajului pe care îl vorbesc personajile acestei comedii. Caracterul mai evidențiat este al „candidatului la percepție“, caracterul celorlalte personajii se conturează foarte puțin.

„Conu Leonida“ este mai puțin farsă decât cealaltă, deși fusese astfel întitulată de către autor. Convorbirile dintre soți ca și întreaga manevră de baricadare, constituie mișcarea comică a acestei opere.

Ignoranța pretențioasă a eroilor constituie comicul de caracter al comediei. În „Noaptea furtunoasă“ avem comicul bărbatului înșelat. Jupiț Dumitracă pune pe amantul soției sale să-i păzească „onoarea de familist“, ceeace bineînțeles nu se înfimiplă, de oarece acesta găsește un prilej favorabil, prin această însărcinare, ca să-l înșele. Comicul de mișcare rezultă din amestecul Zîrei și mai ales a lui Rică Venturiano, amestec care dă naștere la o mulțime de situații comice.

Comicul de limbaj în această comedie ca și în celealte dovedește nulitatea personajilor și în același timp prin trăsăturile spirituale, creiază un comic de o valoare reală foarte mare.

În a patra comedie „O scrisoare pierdută“ ni se zugrăvește societatea provincială din timpul acela. Și aici ca și în celealte comedii avem deafacă cu niște personajii nule care vor să dovedească tocmai contrariul, adică vasta lor cultură. Comicul mișcării rezultă din călătoria pe care o face scrisoarea pierdută de Zoia Țica prin buzunarele „cetățeanului“ turmentat și ale lui Cațavencu. Fiecare din ei pune un efort ca să obțină această scrisoare, — efort care are un efect nul. Personagiul principal al mișcării este Cațavencu, care vrea să ajungă deputat prin această scrisoare. Caragiale însă a motivat cît se poate de bine aceste mișcări și situații prin comicul caracterelor. Cațavencu este un ignorant incorrect, Trahanache este simbolul încrezătorului care se lasă înșelat de soția sa, Zoe și Fănică sunt niște personajii, a căror imoralitate a fost criticată de Dobrogeanu-Gherea. Acestei critici îi răspunde Maiorescu, arătând că imoralitatea astfel cum a fost înfățișată de Caragiale, poate constitui o operă de artă. Proștii, pe cari i-a înfățișat autorul, sunt obiectivi. Dacă ne gîndim la starea în care se găsesc personajile, care reprezintă societatea din timpul lor, atunci vedem la Caragiale comicul dureros și satiric.

Caragiale a făcut opere care viaza și al căror comic este de o puritate și o complexitate neatinsă încă în literatura noastră; opere care pot sta la înălțimea oricărui producționi similar din literatura străină.

În autocritică, disertantul spune că a căutat pe cît i-a fost cu puțință să arăte, cum a realizat Caragiale comicul în operele sale dramatice, scoțind în relief valoarea operei sale din acest punct de vedere.

Critică lucrării este făcută de mai mulți elevi.

De alătură fondului aproape incriticabil forma relativ îngrijită, — exceptând cele cîteva pleonasme, — elevul *Banu D.* din cl. VII A spune că într'adevăr disertația colegului Kivu a fost bună și meritul e cu atât mai mare cu cît subiectul lucrării a fost greu de realizat.

Elevul *Mihalcea C.* din cl. VI A arată că lucrarea colegului Kivu C. Ion este bună, însă trebuie să insiste mai mult asupra chestiunii cum imoralitatea expusă de Caragiale poate deveni obiect de artă.

D-l profesor *I. Enescu* constată că lucrarea este bună, deși subiectul a fost greu. La această lucrare scopul urmărit a fost ca să scoată în relief comicul, făcîndu-i o clasificare. În această privință, deși a reușit în cea mai mare parte, totuș trebuia accentuate următoarele idei: 1) imoralitatea înfățișată de Caragiale poate forma obiect de artă și 2) obiectivitatea personajilor. S'a discutat mult dacă autorul a făcut comediiile sale cu un scop satiric sau sunt opere pur estetice.

D-l M. Dragomirescu susține că eroii lui Caragiale sunt obiectivi, sunt tipici. Prin urmare Caragiale s'a ridicat la arta tip. Opera lui Caragiale zugrăvește păcate universale și din această cauză ea va dura mult timp.

Elevul Iliescu T. Nicolae din cl. VII A face o comunicare amănunțită despre „La vie et l'oeuvre de Ion Creangă“ par Jean Boutière. Comunicantul găsește că această carte este cea mai completă monografie asupra lui Creangă, care, spune J. Boutière, este unul din cei mai originali scriitori moldoveni și totdeodată unul din cei mai buni povestitori populari ai Europei. Lucrarea lui J. Boutière este o operă care uimește și ca plan și ca precizie și ca metodă.

Intrînd în conținutul studiului arată că se găsește la început o bibliografie critică unde autorul ne desvăluie tragedia manuscriselor lui Creangă, succesiunile edițiilor precum și atitudinea criticiilor și folcloriștilor față de felul de a scrie a povestitorului român. Urmează întreaga poveste tragică a vieții lui, plină de necazuri. Cartea a doua a studiului este consacrată operei lui Creangă, pe care o împarte în didactică și literară.

Ne face apoi un studiu comparativ între temele lui Creangă și temele variantelor străine, spunând că povestile lui Creangă desvoltă teme populare răspîndite nu numai în România ci chiar și în multe părți ale lumii.

Se cercetează apoi cele trei anecdotă: „Moș Nichifor Coțcarul“, „Moș Ion Roată“ și „Popa Duhu“, împreună cu „Amintirile din copilărie“, vorbește și despre studiul asupra „Limbii și stilului lui Creangă“. Vrednică de amintit este concluzia generală, în care Jean Boutière face o scurtă caracterizare a întregiei lucrări, spunând că prin calitățile de fond și formă a operei sale literare, Creangă este pus printre cei mai mari scriitori români din sec. al XIX-lea.

Elevul Iliescu N. închee spunând că, dacă opera lui Creangă constituie o biruință a scrisului românesc, studiul d-lui Jean Boutière grăbește intrarea ei triumfală în literatura universală.

Punctul muzical este ținut de elevul Crișan I. din cl. VI A și de d-l George Niculescu, student.

ÎNDREPTĂRI.

La pag. 13 rîndul 26, în loc de *Tonescu* se va cefi *Ionescu*.

La pag. 20 rîndul 28, în loc de *optimismului* se va cefi *pesimismului*.

La pag. 21 rîndul 16, în loc de *executată* se va cefi *exercitată*.

La pag. 23 rîndul 45, în loc de *ale* se va cefi *a*.

La pag. 49 rîndul 15, în loc de *potrivit limitele* se va cefi *potrivit cu limitele*.

La pag. 50 rîndul 10 (de jos), în loc de *s'a relevat* se va cefi *s'au relevat*.

La pag. 50 rîndul 2 (de jos), în loc de *accentuiază* se va cefi *accentuează*.

La pag. 55 rîndul 6 (de jos), în loc de *reiesă* se va cefi *reies*.

CUPRINSUL.

	Pag.
Cîteva lămuriri	3
Situația generală a Societății	5
Regulamentul ședințelor	5
Regulamentul bibliotecii Societății	5
Şedințele Societății	6
Membrii Societății	6
Lucrările Societății	6
Anuarul Societății pe anul școlar 1930—1931	7
Bilanțul Societății	8
Proces verbal din 14 iulie 1931	8
Proces verbal	9
Proces verbal	9
Darea de Seamă despre Ședințele Societății	
(Liceul B)	10
Şedința Nr. 1	10
" 2	11
" 3	14
" 4	16
" 5	17
" 6	18
" 7	19
" 8	22
" 9	23
" 10	25
" 11	27
" 12	28
Disertație	32
Gh. Bogdan — Opera critică a lui T. L. Maiorescu	32
Al. Frunzescu — Influențele străine în poezia lui M. Eminescu (fragment)	44

Darea de seamă despre ședințele Societății.

	<u>Pag.</u>
(Liceul A)	49
Sedintă Nr. 1	49
" 6	50
" 7	53
" 8	55
Indreptări	58

